

Dopisy
plk. gšt. Josefa Churavého
rodině
z Pankrácké věznice 1942

Pozůstalost Miloslava Churavého, syna gen. Josefa Churavého, obsahovala mj. dopisy, které psal plk. Josef Churavý rodině z pankrácké věznice, kde byl vězněn nacisty od konce roku 1941 do června 1942, kdy byl popraven.

Plk. Churavý měl ve vězení psaní dopisů zakázáno. Protože měl potřebu se o své zážitky a pocity s rodinou podělit, psal si jakýsi „deník“ na tenký (toaletní) papír, tzv. motáky, a doufal, že bude mít příležitost jej rodině předat. Podařilo se to při několika návštěvách, které mu byly povoleny. Tajně, zabalené do špinavého kapesníku, který mohl dát při návštěvě manželce do ruky, „na vyprání“.

Zřejmě krátce po válce někdo, asi z rodiny, pořídil jejich opis. Některé se zachovaly i v originální podobě. Potomci si dlouho mysleli, že se zachovaly v originále všechny. Nikdo nikdy jejich úplnost nezkoumal. Teprve při přípravě této publikace jsme zjistili, že část chybí. Zůstal jen zmíněný opis. Fotografie originálů zde jsou ve skutečné velikosti.

Publikace je doplněna o výňatky z deníku druhého syna, Václava, zvaného Veník, který si psal v roce 1942. Je z něj patrné, kdy byli u otce na návštěvě a kdy zřejmě byly motáky rodině předány.

Kdo byl plk. gšt. Josef Churavý

Plukovník Josef Churavý byl na podzim roku 1938 jmenován zástupcem náčelníka Vojenského zeměpisného úřadu v Praze. Hned začal organizovat zhotovování duplikátů a ukryvání geodetických a kartografických podkladů a map. Jeho zásluhou bylo po zřízení protektorátu odvezeno z úřadu (mezitím převedeného pod Ministerstvo vnitra a přejmenovaného na Zeměpisný úřad ministerstva vnitra – ZÚMV) a ukryto na různých adresách v Praze asi 25 nákladních aut rozličného materiálu, který by mohla potřebovat německá branná moc. Šlo zejména o cenné přístroje, theodolity, dalekohledy, ale i tisíce filmů a leteckých snímků, litografických ploten, negativů, elaborátů a dalšího materiálu. To nešlo pozornosti německému správci úřadu. Dne 6. února 1940 bylo provedeno rozsáhlé zatýkání příslušníků ZÚMV. V následném procesu (datovaném k 9. dubnu 1940) bylo obžalováno celkem 9 osob z VZÚ/ZÚMV (Josef Churavý zde figuroval jako mimostojící osoba). Byli odsouzeni vojenským polním soudem k několika měsícům vězení a peněžitým trestům za zpronevěru.

Plk. Churavý byl včas varován a zatýkání se vyhnul. Okamžitě přešel do ilegality a začal pracovat v národním protifašistickém odboji. Patřil k vedoucím

pracovníkům vojenského odboje Obrana národa. Měl zde na starosti výzvědnou a sabotážní činnost. Spolupracoval mj. se známou skupinou Tři králové, pplk. Josefem Balabánem, pplk. Josefem Mašínem a št. kpt. Václavem Morávkem. Vyhodnocoval, prověřoval a sumarizoval zpravodajské informace před jejich odesláním do zahraničí. Zajišťoval ilegální byty pro ostatní odbojáře, organizoval nelegální odchody lidí z protektorátu, zajišťoval materiál pro sabotážní činnost a součástky pro ilegální vysílačky. Později se stal, spolu s pplk. Balabánem, zástupcem Obrany národa v zastřešující organizaci ÚVOD (Ústřední vedení odboje domácího).

Za svou činnost v Zeměpisném úřadu ministerstva vnitra byl souzen za nevěrnost a sabotáž. Vojenským polním válečným soudem byl 6. srpna 1940 v nepřítomnosti odsouzen k trestu smrti.

Zatčen byl 9. října 1941. Po devítiměsíčním věznění v Praze na Pankráci byl v době heydrichiády odsouzen podruhé a téhož dne 30. června 1942 v 18:30 hod. na kobyliště střílnice popraven.

1. Pátek 4/11 1942

Milá matka, Aničko a děti!

Poprvé po dlouhé době píšu vám dopis
a nevíu ani, budete-li moci jej dostat.
Prosim, spalte jej hned po přečtení, neboť
povolení k psaní dopisů nemám.

Třetí den v rozjímání o tom,
co bylo, i to by mělo být. Vím, že jsem
mnoho chyboval a rád bych napravil
co bude možné, dopřeje-li mi třeba
dalšího života. Žil jsem velmi
mnoho, zvláště v prvních letech, po
zabíjení. Za to jsem se namířil moudře.
Chci zase inkonspit do světa, a to bude
možné, protože jsem poznal, že v nestá-
tlé je velkou úkolem dostat občinstvo
vna v Boží milosti a rozhoduje se je
člověk jedním z miliónů, kteří mají

1 Pankrác, 4/1 1942

Má zlatá Máňo a děti!

Poprvé po dlouhé době píší Vám dopis a nevím ani budu-li moci jej doručit. Prosím, spal jej ihned po přečtení, neboť povolení k psaní dopisů nemám.

Trávím dny v rozjímání o tom, co bylo, i co by mělo být. Víím, že jsem mnoho chyboval a rád bych napravil, co bude možné, dopřeje-li mi Bůh dalšího života. Zkusil jsem velmi mnoho, zvláště v prvních dobách po zatčení. Za to jsem se naučil modlit. Chci zase vstoupit do církve, až to bude možné, protože jsem poznal, že v neštěstí je velkou útěchou docela dětinská víra v Boží milost a vědomí, že je člověk jedním z milionů, kteří věří

stejně prostě a jsem stejně odhodlán
do vůle Boží.

Zabkli mne 9. srpna v 21 hodin.
Měl jsem na návštěvu u Františka Schickla
s myš. dr. Jesličkou, který byl zvěstěn ani
o den dříve a pro ráčil mi to, co,
i mne. A teď to nejpozději jsem do-
věděl jsem se o Jesličkově zatčení
kousek před schůzkou - a přece jsem
nevolně musel jet, jako by mne
tam někdo vedl. Jistě to byla vůle
Boží. Byl jsem zatčen, ale moje přesem-
nosti zatím někdo z bytu odnesl. Po-
zději jsem se dověděl, že by mne bylo
ani zabkli o 10-14 dnů později, neboť
hledovali do Bondyho, který kam se
chovil a viděli, že chodí do domu
kde jsem bydlil. Byli by to zřejmí doklady

2.

stejně prostě a jsou stejně odevzdání do vůle Boží.

Zatkli mne 9. října v 21 hodin. Měl jsem na nábřeží Na Františku schůzku s mjr. dr. Jedličkou, který byl zatčen asi o den dříve a prozradil místo, čas, i mne. A teď co nejpodivnější: dověděl jsem se o Jedličkově zatčení těsně před schůzkou – a přece jsem na udané místo šel, jako by mne tam někdo vedl. Jistě to byla vůle Boží. Byl jsem zatčen, ale moje písemnosti zatím někdo z bytu odnesl. Později jsem se dověděl, že by mne byli asi zatkli o 10 – 14 dní později, neboť sledovali dr. Bondyho, který ke mně chodil, a věděli, že chodí do domu, kde jsem bydlil. Byli by to z něj dostali,

ke komu chodil, nebo by byli prokřesťan-
li dům a byli by mne dovedli i s do-
kumenty.

Matka byla obléhána dvěma
kordony české i německé policie i
říšskou policií s motorkami byla při-
pravena. Podle Jedliškova, popisu-
mne formali, ze zadu přepadli a tu-
mi dali pouta na ruce. Odvedli mne
do Biedlovské a tam celkem shusně
se mnou mluvili. Celou noc jsem
prosedl na židli a pánů zachtě-
s nřítelkem. Odpoledel jsem na
všechno, co se vztahovalo na mne,
ale nechtěl jsem říci, kde jsem
bydlél a s kým. Kdo jsem měl
scházeti, kde jsem měl zůstat

3.

ke komu chodil, nebo by byli prohledali dům a byli by mne dostali i s dokumenty.

Nábřeží bylo obklíčeno dvěma kordony české i německé policie, i říční policie s motorkami byla připravena. Podle Jedličkova popisu mne poznali, ze zadu přepadli a hned mi dali pouta na ruce. Odvezli mne do Bredovské a tam celkem slušně se mnou mluvili. Celou noc jsem proseděl na židli a ráno začli s výslechem. Odpovídal jsem na všechno, co se vztahovalo na mne, ale nechtěl jsem říci, kde jsem bydlel a s kým a kde jsem měl schůzky, které jsem měl zapsány

4.

v Kalendarji, začali mi tady bit
prst do oblivače a Kadež do napačného
začli mi rekat gumovými šušky
a prst sibižni do estli. Pís. kom
mi spoukali na rukách i na nohách
a položili přes Klobouk. Jakim co
Fleischer a Bingel mi dali ve Klobou
set pan, rual mi Harschel utam
ze pouta tak, ze mi roztrhal cels
za prst. Když jsem už nemohl vy-
držet bolest, řekl jsem jim souz-
slenou adrem byh. v Pšovare a
souzslene jsem a místo setuak.
Pak mi ovedli do domácího
vězení a bez jídla spoutaného mi
nechali ležet na puzci do večera.

4.

v kalendáři. Začali mne tedy bít pěstí do obličeje a když to nepomohlo, začli mne řezat gumovými obušky asi prst silnými do zadku. Při tom mne spoutali na rukách i na nohách a položili přes klubovku. Zatím co Fleischer a Bingel mi dali několik set ran, rval mne Harschelmann za pouta tak, že mi rozdrásal celá zápěstí. Když jsem už nemohl vydržet bolestí řekl jsem jim smyšlenou adresu bytu v Břevnově a smyšlená jména i místa schůzek. Pak mne odvedli do domácího vězení a bez jídla, spoutaného mne nechali ležet na pryčně do večera.

Večer přišli s mladými paními byt
 třemi lidmi, a měli přirozeně
 zájem nebyl ten pramá. Chytili se
 pak jít do nějakého bytu a hned
 mi vyložovali hroznou zprávu, ublí-
 želi se adrese nepřesně. Přivítal
 jsem tedy, že adresa je omylem
 vzhli se na mne a zase mne zvažli.
 bit, že jsem omdlel. To přece k
 jsem jim konečně sám byt viděl
 a musel jsem vidět byt přede mnou.
 Bylo to dobře, přestože je byt v
 zase v jiném oddělení. Časem došli
 a přivítali Kupčíka i přítel a pak
 hochůlorou. Ta jim říkala, že je v
 jiného v bytě nenechal. Hledali po-
 cí plav a alboru, nacun a c...

5.

Večer přišli z udané schůzky se třemi lidmi, z nichž přirozeně žádný nebyl ten pravý. Chystali se pak jít do udaného bytu a hned mi vyhrožovali hrozným bitím, ukáže-li se adresa nesprávná. Přiznal jsem tedy, že adresa je smyšlená. Vrhli se na mne a zas mne začali bít, až jsem omdlel. Po procitnutí jsem jim konečně svůj byt udal a musel sem udat i byty předešlé. Bylo to dobře, protože je stejně znali zase v jiném oddělení. Odjeli do bytu a přivezli kufřík s prádlem a pí. Kratochvílovou. Ta jim řekla, že jsem nic jiného v bytě nenechal. Hledali psací stroj a aktovku s věcmi a chtěli

mne zase bít, abych řekl, kam jsem
 věci dal. Prošel jsem ps. Kankelstovu
 aby řekl příteli a to ps. řekl, že
 dopoledne odnesla věci nejčastěji ps.
 Kern. Tu poslední také zastl, bledě
 že vše popírala a tak věci zrušily, bledě
 dít, zatím došla a mne ani ne
 jímá, kam. V ~~ps.~~ noci mne ps.
 vyslychali až do rána. Lékem mne
 musel dát poněkud jiného, abych
 věc neodlél. Nikoho jsem nepro-
 zradil. V sobotu v posledním měsíci
 mě dali talír brambor s gulášem
 omáčkou. Štve jsem dal ps. šust
 do úst, omáček jsem a omáček
 vyřil ps. Kalkstach. Větrali mne

6.

mne zase bít, abych řekl, kam jsem věci dal. Prosil jsem pí. Kratochvílovou, aby řekla pravdu a ta pak řekla, že odpoledne odnesla věci nějaká pí. Věra. Tu později také zatkli, bili, ale ta vše popřela a tak věci zmizely, bohudík, zatím docela a mne ani nezajímá, kam. V noci mne pak vyslychali až do rána. Lékař mi musel dát posilující injekci, abych zase neodmlel. Nikoho jsem neprozradil. V sobotu v poledne mi konečně dali talíř brambor s gulášovou omáčkou. Sotva jsem dal první sousto do úst, omdlel jsem a omáčku vylil po kalhotách. Vzkřísili mne,

7.

potvrdili me pyjání, ale ještě jsem ne-
nedostal. Odpoledne mi zase vešli
k výsledku, ale oznámili jsem na scho-
dech a proto mi ve večer poslali na
Paukrác na odpočinek. V pondělí
všichni výsledky znovu, ale v jiném
oddělení, kde jsem se dověděl, že
o mne vůbec nikdo nevěděl, naopak
dostali zprávu, že jsem spadl u Krasan
Buc 8. Května 1944, jsem na nálehu
pro Krápislav a pro Lintarova šel
na schůzku s „putykerem“, tj. s
tj. potměšlákem Ant. Hradem z Bue-
milla, který se stává také jeho bý-
valým v Svobodu a netím k. byl agent
gestapa. Od té doby mi show

7.

položili na pryčnu, ale jíst jsem už nedostal. Odpoledne mne zase vedli k výslechu, ale omdlel jsem na schodech a proto mne večer poslali na Pankrác na odpočinek. V pondělí začaly výslechy nanovo, ale v jiném oddělení, kde jsem se dověděl, že o mě vůbec nikdo nevěděl, naopak dostali zprávu, že jsem padl u Arrasu. Dne 8. května 1941 jsem na naléhání pí. Kvapilové a pí. Linhartové šel na schůzku s „prstýnkáři“, tj. s býv. rotmistrem Ant. Neradem z Braníka, který se stavěl také jako bojovník za svobodu a zatím to byl agent gestapa. Od té doby mne skoro

. Skale sledovali sa do R. 227, ktorý j...
 jim zomrel. Vysledovali...
 byl od posledne koncem sepne a Tony
 v byt, ale Kolyz j...
 se byl jen potat na ves a se nic polie.
 f...
 Take j...
 v...
 ! potak...
 v...
 j...
 jen pod...
 mu...
 do...
 odv...

8.

stále sledovali až do 9. září, kdy jsem jim zmizel. Vysledovali také, že jsem byl odpoledne koncem srpna u Tóny v bytě, ale když jsem řekl, že jsem se byl jen ptát na Vás a že nic politického v tom nebylo, škrtli záznam. Také jsem se tam dověděl, jak sledovali Vilku na schůzky se mnou. V pátek 17. října jsem byl zase u výslechu u Fleischera. Chtěl pravá jména a adresy lidí, jež jsem znal jen pod krycími jmény a po třetí mne zmlátil gumovým obuškem do úplného bezvědomí. Pak mne odvezli sténajícího na Pankrác.

Od té doby jsme se dovalili všichni
 náhodně, také přezimovali, když jsme se
 přišli jen trochu lyžovat. Také od
 té doby, asi do 25. října jsem při vyšetřování
 dostal jen několik jen obátek, jinak by-
 ly klišoviny. Dne 26. října odpoledne
 měl jsem učit Tvoji navštívit. Myslím
 že Fleischerovi mi ještě chyběl na mě.
 nějaké nepříjemné přehovření a proto
 jsem se přišel kabal. Dopoledne mi
 však náhodně přitáhl jedno pámo a
 tu mi vyšetřilo tolik černé kůže, že mi
 přobláhl za neschopného vyšetřova-
 te a přeměnil, a tak s něvostí se šlo.
 Dostal jsem pak dlouho v klidu a s
 celou. Praskla mi i mána ve druhé části
 ně, vyšetřila zase sponu šlo a mi kůže,
 pak odpadla nitra, černá kůže a on je

Od té doby mne ošetřoval německý ranhojič, také strážmistr, který ukázal přece jen trochu lidského citu. Také od té doby až do 25. října jsem při výsleších dostal jen několik ran obuškem, jinak byli klidnější. Dne 26. října odpoledne měl jsem mít Tvoji návštěvu. Myslím, že Fleischer při ní ještě chystal na nás nějaké nepříjemné překvapení a proto jsem se jí skoro bál. Dopoledne mi však ranhojič prořízl jednu ránu a tu mi vyteklo tolik černé krve, že mne prohlásil za neschopného výslechů a převozu a tak s návštěvy sešlo. Ležel jsem pak dlouho v klidu v cele. Praskla mi rána na druhé straně, vytekla zase spousta zkažené krve, pak odpadla mrtvá, černá kůže asi jako

dleň i s prsty, ale pak se to již začalo
 hojit. Hojení trvá podnes. Na prstech
 mám ještě stopy hnisu a mástí, ale už
 je to dobré, už i sedět můžu. Nové
 výsledky začaly v druhé polovině
 listopadu, ale byly už vidět a bez bití.
 Dne 14. prosince po poledni mne
 Filischer brácha při výsledku sfa-
 koval a vytrávil mi sátekem v
 všech a nových bitím, došlo mi
 zánětu, které jsem nesnášel. Teprve
 16. prosince odpoledne se vše změnilo.
 Vzápětí přišel bez bití a od 17. prosince
 si mne vial na starost Komisař Schmalz,
 přednostka oddělení, sám. Už to doby
 jednou se se mnou slušně a dohláse
 mi dal vědět, že mohu vyžádat

10.

dlaň i s prsty, ale pak se to již začalo hojit. Hojení trvá podnes. Na prádle mám ještě dnes stopy hnisu a masti, ale už je to dobré, už i sedět mohu. Nové výslechy začaly v druhé polovině listopadu, ale byly už řidší a bez bití. Dne 14. prosince po poledni mne Fleischer hrozně při výslechu sfackoval a vyhrožoval zatčením vás všech, a novým bitím, dokud neřeknu jména, která jsem neznal. Teprve 16. prosince odpoledne se vše změnilo. Výslech prošel bez bití a od 17. prosince si mne vzal na starost komisař Schultze, přednosta oddělení, sám. Od té doby jedná se se mnou slušně a dokonce mi dal naději, že mohu vyváznout

životem, pravě obli-
 ho, zřídko, který pracoval s
 z nás. Nešťastně mi, než aby
 pokusil, ac ani potom
 se bude zachráněn, Verina
 k tomu, se miš, vše
 resse šarcho rossudku a
 vho ducho, přeseu
 Verina v mišlost
 bodi, bude-
 Touším dny v
 německého
 byl štěstí, pak
 Springra, z
 dnu ho
 Od 15.
 Ránda, který
 nebo sám se

11.

životem, uvedu-li na stopu německého zrádce, který pracoval s jedním z nás. Nezbyvá mi, než abych se o to pokusil, ač ani potom nemám jistotu, že budu zachráněn. Věřím však Schultzovi, že učiní vše možné, aby dosáhl revise starého rozsudku a nějakého vhodného řešení nynější situace. Věřím v milost Boží, že mne vysvobodí, bude-li to lepší pro Vás i pro národ.

Trávím dny v cele č. 7 v přízemí německého oddělení. Nejdříve jsem byl sám, pak mi dali na pomoc p. Springra z Hlubočep č. 119, ale za 13 dní ho někam odeslali, snad k soudu. Od 15. listopadu je tu se mnou p. Řanda, který za mne uklízí celu, neboť sám se nemohu dosud moc

ohybat. Připojuje také dopis a prosí,
 aby jste jej odevdali jehle p. m. p. ve
 ve Vrsovicích podle adresy. Je to
 někteří nikomu o něm a poslouchejte mi.
 o věs. Boly jsem tu dobře dle, hlavně
 podle zpráv, které přec jen k němu pro
 Ráji a posílám je, a potom chci
 směřovat. Na v. Mikuláše, 5. 12.
 večer jsem jel sp. g. Elstrem na Poutník
 a on mi předal batičku s pěkným
 Rouškem hruy. Měli jsme tedy nečekaný
 dárek Mikulášský. O Vánoce to
 budu vypracovat určitě. Mám i již
 Roušit, protože nemohu zvládnout
 no jížší se tu do Poutník.

Sabám vás všechny a všechny o va
 vřoucí. Pořádám všem potěšením i o
 L. j. Volfem a Zeleným. Jsem v dobrém
 štěstí s vámi a doufám v blízkém. Traj Pepa

12.

ohýbat. Připojuje také dopis a prosí, abyste jej odevzdali jeho pí. matce ve Vršovcích podle adresy. Jen ať neříká nikomu nic o něm a rozhodně nic o vás. Doby jsou tu dobré i zlé, hlavně podle zpráv, které přece jen k nám pronikají a rozšiřují se, ač se tomu strážci snaží zabránit. Na sv. Mikuláše 5/12 večer jsem jel s p. g. Eliášem na Pankrác a on mi podstrčil balíček s pěkným kouskem husy. Měli jsme tedy nečekaný dárek Mikulášský. O Vánocích Ti budu vyprávět ústně. Musím již končit, protože co nevidět zhasnou a ráno půjdu za tmy do Pečkárny.

Líbám Vás všechny a modlím se za vás vroucně. Pozdravy všem rodičům i ostatním, t.j. Volfovům a Zeleným. Jsem v duchu stále s vámi a doufám v shledání. Tvůj Pepa

MÁ ZLATÁ MAŇO A DĚTI!
VZALI MI TUŽKU A PROTO PÍ-
ŠI VÁLEČNÝM MÝDLEM, DÁ TO
VÍCE PRÁCE A PROTO BUDU STRUČ-
NĚJŠÍ. - BLÍŽÍ SE 20. VÝROČÍ NA-
ŠÍ SVATBY, JE SMUTNÉ, ALE NENÍ
TRAGICKÉ. VĚŘÍM V BOHA, ŽE NÁS
NEOPUSTÍ A NAHRADÍ NÁM LÉTA,
OBĚTOVANÁ NEZISTNĚ, POKORNĚ
SLUŽBĚ NAŠEMU NÁRODU, AŽ ZASE
BUDEME SPOLU, CHTĚL BYCH TI
NAHRADIT TAKÉ VŠECHNA TA
LÉTA ODŘÍKÁNÍ ZTRÁVENÁ SE
MNOU. VĚŘÍM VE VÍTEZSTVÍ
PRAVDY A PROTO DOUFÁM I VE
ŠŤASTNÝ KONEC PRO SEBE. -
DARÍ SE MI TEĎ LÉPE NEŽ DŘÍVE,
CHOVAJÍ SE KE MNĚ SLUŠNĚ, JSEM
JIŽ TĚMĚŘ VYHOJEN A RHODÍM
CEBĚ DNY DO CELE. V BŘEDOVSKÉ
JSEM TEĎ ZŘÍDKA, ZPPÁVY O

Má zlatá Máňo a děti!

Vzali mi tužku a proto píši válečným mýdlem. Dá to více práce a proto budu stručnější. - Blíží se 20té výročí naší svatby. Je smutné, ale není tragické. Věřím v Boha, že nás neopustí a nahradí nám léta obětované nezištné, pokorné službě našemu národu. Až zase budeme spolu, chtěl bych Ti nahradit také všechna ta léta odříkání ztrávená se mnou. Věřím ve vítězství pravdy a proto doufám i ve šťastný konec pro sebe. - Daří se mi teď lépe než dříve. Chovají se ke mně slušně. Jsem již téměř vyhojen a chodím celé dny po cele. V Bredovské jsem teď zřídka. Zprávy o

-2-

SITUACI ZDE KOLUJÍ PŘES PŘÍSNÉ ZÁKAZY MBUVENÍ A TRESTY JSOU VŠAK NESPOLEHLIVÉ A SKRESLENÉ. CHCETE-LI MA PŘI NÁVŠTĚVĚ NĚCO ŘÍCI, NAPIŠTE TO NA TENKÝ PAPIR, DEJTE DO KAPESNÍKU A TEN MI DEJTE PŘÍMO DO RUKY! DO PRÁDLA NIC NEDÁVEJTE VŠE PROTŘEPÁVAJÍ A PROHMATÁVAJÍ. MŮŽEŠ VŠAK ZKUSIT PŘIBALIT 2 KRAJICE SUCHÉHO CHLEBA. SNAD HO VYDAJÍ, A NE-LI, NE ZKAZÍ SE. - JSEM V DUCHU STÁLE S VÁMI VŠEMI A MODLÍM SE ZA VÁS. SNAD NÁM BŮH DÁ ŠTASTNÉ SHLEDÁNÍ. JEN KDYBY UŽ BYLO LÉPE VIDĚT KONEC VÁLKY!
SRDEČNÉ POZDRAVY RODIČŮM
I VŠEM. LÍBÁ TEBE I DĚTI
TVŮJ PĚP.
7. 11. 1942.

situaci zde kolují přes přísné zákazy mluvení a tresty, jsou však nespolehlivé a skreslené. Chcete-li mi při návštěvě něco říci, napište to na tenký papír, dejte do kapseníku a ten mi dejte přímo do ruky! Do prádla nic nedávejte, vše protřepávají a prohmatávají, můžeš však zkusit přibalit dva krajíce suchého chleba. Snad ho vydají a ne-li, nezkaží se. - Jsem v duchu stále s Vámi všemi a modlím se za vás. Snad nám Bůh dá šťastné shledání. Jen kdyby už bylo lépe vidět konec války!

Srdečné pozdravy rodičům
i všem. Líbá Tebe i děti

1.II.1942

Tvůj Pepa.

-1- Pánbrav, 10/II. 1942.

Má zlatá Máno a děti!

Byl jsem nesmírně šťasten, že to
naše „sváteční“ jubilejní setkání
tak šťastně dopadlo. Sice jsem
měl obavy, aby nám to někdo ne
zkažil. Ten úředník, který s námi
seděl, je překladatel a o myšl.
věcech mnoho neví, proto je před
ním možno i zvěna říkat, ovšem
o činnosti jen opatrně. Trávil jsem
do cely asi v 5 hod. odpočíváme
jsme si vystrojili „soška“ hostin.
Začali jsme pánbravem, zeleninovou
polévkou, pak jsme měli špek, hovězí
rybí salát, chléb s pastičkou, zelenin
s kávu, biskupský chléb, kávu, pak
kukury, Poláčky, oškové cukroví,
cukroví se stroučkem, božbohy
všeho druhu, ^{ovocí} ať. Má by, máno a
slavnost, se nečistilo, neboť jsme
ani na čokoladu byli

1 Pankrác, 10/II.1942

Má zlatá Máňo a děti!

Byl jsem nesmírně šťasten, že to naše „svatební“ jubilejní setkání tak šťastně dopadlo. Stále jsem měl obavy, aby nám to někdo nezkažil. Ten úředník, který s námi seděl, je překladatel a o mých věcech mnoho neví, proto je před ním možno i jména říkat, ovšem o činnosti jen opatrně. Přišel jsem do cely asi v 5 hod. odpo. a hned jsme si vystrojili „svatební hostinu“. Začali jsme s pankráckou zeleninovou polévkou, pak jsme měli řízek, husu, rybí salát, chléb s paštikou, závin s kávou, biskupský chlebíček, pak keksy, koláčky, oříškové cukroví, cukroví ze stromečku, bonbony všeho druhu, ovoce, atd. Na sýr, máslo a slaninu, ani na čokoládu, už nedošlo, neboť jsme byli

syh nice nee dostatecne a nane
 ludky se nestaci by dicit co se to
 deje, za najednou chystaly se k tomu
 "ptáček". Přivzali jsme si tam
 vzpomínali na tu ruce, co
 všechno jste si odeprali, aby se
 nám nechytali chvilu předtím.
 Vzpomínali jsme si na první
 svateb před 20 a 2 roky. Tam
 si měřil 29 (1) a těsně jsme si
 se všemi sed. Byla s tím vším
 zárobkami, propočítat a jak
 buďeme opatrně přilpácovat
 chom k tomu deluho vy
 Večerel jsme at to 7
 uš Amca ukončila naše hodo-
 vání. Před 6. jsme si lepl
 pultuovi jsme nemohli
 seam a pudsom a stále
 li co poudat. Byli to
 velmi krásné chvíle.

syti více než dost a naše žaludky se nestačily divit, co se to děje, že najednou dostaly takový příděl. Přirozeně jsme při tom vzpomínali na Vás všechny, co všechno jste si odepřeli, abyste nám nachystali chvíle radosti. Vzpomínali jsme i na průběh svateb před 20 a 2 roky. (Řando-
vi měli 27/1) a těšili jsme se, jak se nám teď bude s tak velkými zásobami hospodařit a jak si budeme opatrně přilepšovat aby-
chom hodně dlouho vydrželi. Večeřeli jsme až do 7. hod., kdy už tma ukončila naše hodo-
vání. Před 8. jsme si lehli, ale do půlnoci jsme nemohli spát vzru-
šením a radostí a stále si mě-
li co povídat. Byly to vskutku velmi krásné chvíle. Stále jsme

odhadovali, co bylo nejspis, ale
 i pastorku, i biskupskot kleknu
 i maso, i cukrom, vse bylo to
 vypeceno a klanil ich - Bylo to
 z domova, ze jsme nicemu ne
 domovali det predmst ved o
 skatnim. Snad se davke nuzne
 malich zime labuznic u all
 nem to hlad, jako prave tou-
 ha po domove, po kraske, po
 nim, obycine obecnost, a
 vke s. Tamni vime, Kacovna
 jim kradl Kacovk jille z
 more tak vacej, ze u d m
 vzdychame a ze bylo
 mohli spst pomany. Prave zde
 by nejvacej vime na gray
 nesou vke Kacovna m
 nas v koly v kucy, a kth
 Ba, ten, kdo tu nebyl, a ne

odhadovali, co bylo nejlepší, ale i paštiku, biskupský chlebiček, i maso, i cukroví, vše bylo tak výtečné a hlavní věc – bylo to z domova, že jsme ničemu nedovedli dát přednost před ostatním. Snad se divíte našemu malichernému labužnictví, ale není to hlad, jako právě touha po domově, po šťastném, všedním, obyčejném občanském životě s Vámi všemi, která nám činí každý kousek jídla z domova tak vzácný, že nad ním vzdycháme a že bychom o něm mohli psát romány. Právě zde ty nejvšednější věci nabývají nesmírného kouzla a plní nás nikdy netušeným štěstím. Ba ten, kdo tu nebyl, ani neví,

Kolik štěstí skrývá v mabe o-
kyjny, usedni zivot jeho
davn prijime jako nepo-
kaste musel byt, a za co nam
koma tyti valimym byl bych
rad. Kdyby prave tak se kovi
uvidomili, nebit je kovi k pti
na svete, okolo nichz chodime
nevymave, ze vira je lepe pohl-
nout a videt z zne se vrhnut
za cim vada lenym, nedosati
tebnym, a kapi se masice tou
hon, kilye kolik proskle tem
je ne dosah ruky, o nam ne-
me, do cudi je nebrat me zeto
jsme se zbratili my parkem
veramim. Byl bych pan
hosi kral z mlec kralu eku
senost, a nia se je videt sam
prostat. Vira nam o v. c. sika

kolik štěstí skrývá v sobě obyčejný, všední život, jehož dary přijímáme jako něco, co prostě musí být a za co není komu být vděčným. Byl bych rád, kdyby právě toto si hoši uvědomili, neboť je tolik štěstí na světě, okolo něhož chodíme nevšímavě, že věru je lépe prohlédnout a vidět je, než se pachtit za čímsi vzdáleným, nedosažitelným, a trápit se marnou touhou, když tolik prostého štěstí je na dosah ruky, o němž nevíme, dokud je neztratíme, jako jsme je ztratili my, pankráčtí věžňové. Byl bych rád, kdyby hoši těžili z mých těžkých zkušeností, aniž by je museli sami prožívat. Věřu, není o co stát.

Ve svazku 5/II, mne zaslali
 list od J. K. Krumpholtze. Sedlák ten tam
 až do zítřka, pak zjisti, že mne
 nikdo z vyhledaných neví, že proto
 mne nepostavili zpet. Na se to
 „utrhl“ ten Chalupský, který
 pro jeho cenzuru postoupil a Krumpholtz
 mu dostal od Salubského psaní, aby
 mne by zaslal. On to psaní
 nedostal, a ještě mne nechtěl se-
 det dále, aniž by se o mne šlo.
 Takže na Pankrác najednou začal
 kati mne psát. P. Krumpholtz
 Kancelář je dále jen u nás, a kati
 čeká v něm dopis, a kati mne
 že v psaní, což by se nemělo
 Byl to ten, který Krumpholtz
 ovšem mne byl Krumpholtz.

Ve čtvrtek 5. II. mne zase zavola-
li do Pečkárny. Seděl jsem tam
až do večera, pak zjistili, že mne
nikdo k výslechu nevolal a proto
mne zase poslali zpět. Asi se to
„utrhl“ ten Chalupský, který
pro nás censuruje poštu a kte-
rý dostal od Schultzeho rozkaz,
aby mne 4. zavolal. On to patrně
udělal 5., a ještě mne nechal se-
dět dole, aniž by se o mne staral.
Zatím na Pankráci nejdnou zavo-
lali mého společníka Řandu do
kanceláře, dali mu udělat balí-
ček s věcmi domů a řekli mu,
že v pátek odjede s transportem.
Byl z toho chudák celý zdrcen,
ovšem i mně bylo krušno, když

zjem se to večer dovedel. Sused
ze zasa co malo, napred
Kapes, co stacilo, nebot zasa
balka nesmet vit s sebou. Tak
mi viac mi tu neschal. Ke
tedy vetereli dny zolast a volnu
skllane. V pat k prino
musei nasoupa a brxy
ne dudu. Jeli asi do
Mac mne prosit, abyck
zeho pridine, protoze
cas zemu ne volat
nejuroveho. Tak zemu
zase dudel. Byli zemu
temer do nedel a zupla
zisa mi sebe. Pso
som, nisho mi
liti, protoze
hu si mi

jsem se to večer dověděl. Snědl ze zásob co mohl, nacpal do kapes, co stačil, neboť žádný balíček nesměl vzít sebou. Ostatní věci mi tu nechal. Ve čtvrtek jsme tedy večeřeli každý zvlášť a velmi sklíčeně. V pátek ráno v 5 hod. musel nastoupit a brzy je odvedli na dráhu. Jeli asi do Německa. Moc mne prosil, abych napsal jeho rodině, protože mu už zbyl čas jen na několik řádek toho nejnutnějšího. - Tak jsem tedy zase osiřel. Byli jsme spolu téměř 12 neděl a zvykli jsme již na sebe. Teď jsem zde sám, nikoho mi sem nepřidělili, protože jsem už zdravý a mohu si už všechno udělat sám.

Ve středu a v sobotu si tedy dle toho pos-
 dlahu a účtům v tom slusně postaraly.
 Je to místo tělových a je to ale spou-
 nějaka, vřetecná práce. Hlavně je na
 ni vidět, Rody je nablána postarání, a
 Rody je sien tak, aby se nereče, proto
 je velký spěch, je ovšem ni, to jen douce
 ma nejednou hrozně nakvap, i člověka
 ani nereče myšl dokončit.

Tak mi plynuly dny až do června 14.
 Klidně, ale celkem smutně. Byl jsem sám
 neměl jsem co číst, ani co dělat, a tak
 jen rozpomínal na Vaše vřetky a chvilky
 mi jsem měl takové záchvaty, vřetky,
 jako by Vám hrozilo nějaké neštěstí.
 Jen jednou denně jsem si přečetl člá-
 ku pohovoril se souedem, kterým byl
 dr. Jelentka, bývalý předseda Ústřední
 Účebny, kterého jsem znal ze
 z vypravoven Kamakoch. Kromě něho
 byl v celé městské radě Klavček, který
 měl své z navrch domů a Komunistický
 okresní vědovec Vronský a Vásovíc.

Ve středu a v sobotu si tedy drhnu podlahu a dělám v tom slušné pokroky. Je to místo tělocviku a je to alespoň nějaká užitečná práce. Alespoň je na ní vidět, kdy je udělána pořádně a kdy je jen tak, aby se neřeklo, protože je velký spěch. Já ovšem ne, to jen dozorce má najednou hrozně nakvap, že člověka ani nenechá mytí dokončit.

Tak mi plynuly dny až do čtvrtka 12. klidně, ale celkem smutně. Byl jsem sám, neměl jsem co číst, ani co dělat a tak jsem jen vzpomínal na Vás všechny a chvílemi jsem měl takové záchvaty úzkosti, jako by Vám hrozilo nějaké nebezpečí. Jen jednou denně jsem si skrz zeď chvíli pohovořil se sousedem, kterým byl dr. Zelenka, bývalý předseda Národní Odborové Ústředny, kterého jsem znal jen z vypravování kamarádů. Kromě něho byl v cele městský radní Hlaváček, který mne zná z našich domů a komunistický okresní vedoucí Vronský z Vršovic.

Vyměňovali jsme si právy, pokud jsme je měli, a utišovali a posilovali jsme se navzájem. Na politickou přislušnost jsme nechtěli.

Čtrnáctý den února mi přinesl několikrát přejemné překvapení. Především asi v 10h mi vydali prádo a chléb z domova. Spolitováním mi řekli, že pšálku mi vydat nesmí, aby se neobešel. Byl jsem před hlavou chleba. Holie, který mne holi, mne totiž prosil o kus chleba, že mu hlad. Já jsem mu již 1½ bockovicku a zastlany chléb mi umožnil dát v podobě kroužku holiči také pšálku. Ti lidé jsou velmi uborá. Pro mne pak je chléb z domova nejen povolením, jako pšádo, které mne spojuje s kámem, a jako talisman, který mi přináší štěstí. Asi ve 12 hod přišli zase ke mně do cely a psát ty, kteří nejsou z lidí. Na jejich pozvání mi, že mám všechno, možná povolání jsem řekl, že ano, že mám také povolání číst ale že se nemohu dostat do kanceláře, aby mi přičítali knihy, že mne tam nikdo nechce pustit. Jméno

8.

Vyměňovali jsme si zprávy, pokud jsme jaké měli, a utěšovali jsme se a posilovali navzájem. Na politickou příslušnost jsme nedbali.

Čtvrtek 12. února mi přinesl několikeré příjemné překvapení. Především asi v 10 h mi vydali prádlo a chléb z domova! S politováním mi řekli, že šálku mi vydat nesmí, abych se neoběsil. Byl jsem rád hlavně chlebu. Holič, který mne holí mne totiž prosil o kus chleba, že má hlad. Dal jsem mu již 1 ½ bochníčku a zaslaný chléb mi umožnil dát v pátek druhému holiči také půlku. Ti lidé jsou věru ubozí. Pro mne pak je chléb z domova něčím posvátným, jako pouto, které mne spojuje s Vámi a jako talisman, který mi přináší štěstí. Asi ve 12 hod. přišli zase ke mně do cely sepisovat ty, kteří nejsou židé. Na jejich poznámku, že mám všechna možná povolení, jsem řekl, že ano, že mám také povolení číst, ale že se nemohu dostat do kanceláře, aby mi půjčili knihu, že mne tam nikdo nechce pustit. Ihned

naradili do roci, aby nase zaviedl pro
 knihu. Pu cest jsem si "Mlov Kampf"
 a ten del vndny. A aby bylo do bricho
 do krevi, pristi mable asi v 17 hod. aby
 ihned stahil vsechny vice, z c. p. 58
 knji do cely c. 58 a patro vyje. Ma dov-
 vachu cely c. 7 bylu v prkenu (vlastne
 je to I. patro), obracena na sever, ke knji.
 Slunce tam vitec nazarilo, jen odra-
 z aben a zdi kapla tam prisel. Nyni jsem
 na protejsi strane, jiam, a obur jsem vto
 od jama az do 1/2 15. hod. Toude v to mabod-
 ne zbrsroji, nez v polmice. Tihle me
 sousedy nekam pite khorvati a tak jsem
 strabili spozem. Zde v pousech cely je
 myr. Kriak, kterij byl zatren, 20. zaroven
 se strycem Schillem. Ke jome takto navaca-
 li spojeni. Pakat, z toho asi prijde vraz-
 domu. Kriak prj etela v tele nelo inva-
 bidu, a chae nezakon ve kton rapiku. Ji-
 nak prj etela Poturice. Je prj vadit ne-
 jakij kajemnik Kraus. Kdo to je, nevim.

9.

nařídili dozorcí, aby mne zavedl pro knihu. Půjčil jsem si „Mein Kampf“ a ten teď studuji. A aby bylo dobrého do třetice, přišli náhle asi v 17 hod., abych ihned sbalil všechny věci, že se přestěhuji do cely č. 58 o patro výše. Má dosavadní cela č. 7 byla v přízemí (vlastně je to I. patro), obrácená na sever, ke kapli. Slunce tam vůbec nezasvitlo, jen odraz z oken a zdí kaple tam přišel. Nyní jsem na protější straně, jižní, a slunce sem svítí od rána do ½ 15 hod. Bude to tu rozhodně zdravější než v sedmičce. Také mé sousedy někam přestěhovali a tak jsme ztratili spojení. Zde v sousední cele je mjr. Krňák, který byl zatčen 21. I. zároveň se strýcem Achillem. Už jsme také navázali spojení. Říkal, že strýc asi půjde brzy domů. Kaisler prý dělá válečného invalidu a chce nějakou velkou trafikou. Jinak prý dělá poturčence. Že prý zradil nějaký tajemník Kraus. Kdo to je, nevím.

Je sobota večer, právě jsem se procházel
na večeri. Zde nám zase ubrali skřítky
nám 3x v týdnu večerní káva a tu zbylou
večerní a ranní dělají tenčí hořkou.
K večeri se nám teď stáda jen zeleni-
na se zeleninová polevka. Tato duha
byla polevka, ale po ní jsem si dal obilí
s kováčským hruy, k tomu ještě s máslem, sádlem
a dvě krajčky s máslem. Třiž hostů
báseň! Na zakončení jsem si dal kávu
cukrem a máslem, a ještě k tomu
čets. Já vím, že vy, chudáci, si kalovou
hostinu popírat nemůžete. Když jste
něčeho dali mně, že to si můžete uva-
řit i vy, a já to musel zapít vodou.
Když káva není, káva jsem byl v Pa-
kárne a přinesl jsem si lepší kávu.
Ta, co mi dali zde, byla taková, že
budu muset přecešle štrůtky obtáhnout
aby byly čitelné. To, co pol Hamarš, a
jsem teď obtáhl, protože jsem to sobě
přečtl; jaké by to bylo za pár neděl!

10.

Je sobota večer, právě jsem si pochutnal na večeři. Zde nám zase ubrali, škrtli nám 3x v týdnu večerní kávu a tu zbylou večerní i ranní dělají téměř hořkou. K večeři se nám střídá teď jen zelenina se zeleninovou polévkou. Také dnes byla polévka, ale po ní jsem si dal chléb s kousíčkem husy, krajíček s husím sádlem a dva krajíčky s paštikou. To je hotová báseň! Na zakončení jsem si dal kousek cukroví z masy, oříškového, keks a koláček. Já vím, že Vy, chudáčci, si takovou hostinu popřát nemůžete. Když jste všechno dali mně. Za to si můžete uvařit čaj, a já to musel zapít vodou, když káva není. Včera jsem byl v Pečkárně a přinesl jsem si lepší tužku. Ta, co mi dali zde, byla tak tvrdá, že budu muset předešlé stránky obtáhnout, aby byly čitelné. To, co psal kamarád, jsem též obtáhl, protože sám jsem to sotva přečetl; jaké by to bylo za pár neděl!

Včera, v pátek v poledne, mi také přišli
něsli Vám první dopis ze středy 11. října.
Protože oběma jsem nadpřítel, ani nevím,
zda jste ho poslali postem, nebo donesli
Chalupskému. Po Radu mě to tu
buzi! Měl jsem z něj velkou radost!
Máš, chudáčku, trampoty s písem-
ním dání. Nic si z toho nedělej! Je
to uděláš, takové to bude! A pe-
řím domů, stejně to budu ani muset
dělat znovu, tak mi to musel
jakk to uděláš teď. Přemýšlel jsem
o tom, co jsi psala, a přišlo mi na
to, že jsi skutečně měla přiznat
všechna postovce za minulý rok, jímž
skutečně vše dostali. Je to pro vlastně
zaplatily mě dlužný, ne tenkrát.
Dane se však platí podle příjmu z mi-
nulý rok. Stejně ani Zúdelas muset přiz-
nat těch 20.000 Kč vyhovovací příspěvek
přiznávali se všichni. Takže Vůdce

11.

Včera, v pátek v poledne mi také přinesli Váš první dopis ze středy 11. večer. Protože obálku jsem nedostal, ani nevím, zda jste ho poslali poštou nebo donesli Chalupskému. Rozhodně však tu byl brzy! Měl jsem z něj velkou radost! Máš, chudáčku, trampoty s příznáním daní. Nic si z toho nedělej! Jaké to uděláš, takové to bude! Až se vrátím domů, stejně to budu asi muset dělat znovu, tak na tom nezáleží, jak to uděláš teď. Přemýšlel jsem o tom, co jsi říkala, a přišel jsem na to, že jsi skutečně měla přiznat všechno, protože za minulý rok jsme skutečně vše dostali. Že se tím vlastně zaplatily mé dluhy, na tom nezáleží. Daně se pak platí podle příjmu za minulý rok. Stejně asi budeš muset přiznat těch 20.000 K vyrovnávacího příspěvku přiznává-li se vůbec. Také Veníkovy

přijímá se budou muset avšak přivést
 protokol nem dosud alebily. Než se by
 Ti byl v tom mohl poradit se včasně
 u berní správy, ke kterému Te poslal ko-
 varník. Zetím je mi pravda, ale ani Te
 připadne samu pravou, budou-li to
 považovat za nutné a pak se vše má
 se dát do pořádku. - Můj přítel nemil-
 že byt, prodejn dříve, do kčist nedojde
 k provedení, rozsudku. V tom mi sližuje
 Komisař. Schultze pomůže při revizi
 procesu. Zetím tedy nemí křake inst. v. v. v.
 Ostatně, jako bude hloupý a čestný a
 pitom zúčastní, sám na to dojde, pro-
 bože Ty - Kolybych se nevrátil - musel bys
 žádat se neplatnost, dražb. a se nevrá-
 cem it bývalý stav. Takový je případu
 bude vše a všechny budou gestem řešen
 stejně. - Máš nepochybně o peníze, a Schultze
 už se neuvěří o tom, že Ti vymaní se z
 semu případu. Zetím mi to sám nemohu
 připomenout, leda až soud pozvolí.

příjmy se budou asi muset připočítat, protože není dosud zletilý. Nejlépe by Ti byl v tom mohl poradit ten úředník u berní správy, ke kterému tě poslal Kovařík. Zatím je už pozdě, ale oni Tě případně sami pozvou, budou-li to považovat za nutné a pak se vše může dát do pořádku. – Můj podíl nemůže být prodán dříve, dokud nedojde k provedení rozsudku. V tom mi slibuje komisař Schultze pomoc při revisi procesu. Zatím tedy není třeba mít obav. Ostatně, kdo bude hloupý a dražby se potom zúčastní, sám na to doplatí, protože Ty – kdybych se nevrátil – musela bys žádat za neplatnost dražby a za navrácení v bývalý stav. Takových případů bude víc a všechny budou jednou řešeny stejně. – Máš nouzi o peníze, a Schultze už se nezmiňuje o tom, že Ti vymůže zvýšení příspěvku. Zatím mu to sám nemohu připomenout, leda až snad později.

ne je zase neděle. Vem, vďaka tomu čas sa tu
 poschopí rýchle. - Mily, keďže si dávajú za
 to, že sa to je dobre, že sa to poschopí do vyššie
 matematicky. Study obo stránky - o diferenc
 covaní i integrovaní - považame, ale považ
 lu, aby si všo poschopit čítat po časti, je hodno
 eto belletrii, to chapa. Pomaču at sa ne sahej
 do Rukovny do serie, knihy pro každého.
 Najdeš tam také zaujímavé a pro som učitel
 ne věci pro život, pro životu našu. Ktož si
 ne budeš muset sám tvorit, čítať se poma
 nci, to je dobre, ale spom nebude moze na také
 učiteľat, že jsi si zúčastoval od učim. Sam
 máš také hodno práce v Rukovni. To je
 dobre. Život je tvorby i vyžaduje, samotne
 a vytváre, otváre pracovni. Je to se n
 platu v životě a nekděm to dožadovan.
 Ti, kteří jsou živiti na poschopit, čítat
 práci, vstavanu průměrem, neochopit pro
 vedanec učitel. Čítat, at přijme na uč
 nitku, učitel, jako spousta práce je tam.
 Ale spom nevyjde se o ruku. Život je náhoda
 vždy odme může nám, že mladých let!

Už je zase neděle. Věru utíká ten čas až kupodivu rychle. – Milý Veníku, děkuji za tu „lžíci“. Je dobře, že jsi se pustil do vyšší matematiky. Studuj obě příručky – o diferencování i integrování – současně, ale pomalu, abys vše pochopil část po části. Že hodně čteš beletrii, to chápu. Pomalu ale také sahej do knihovny do serie „Knihy pro každého.“ Najdeš tam také zajímavé a při tom užitečné věci pro život, pro životní názor, který si už budeš muset sám tvořit. Lenka se pilně učí; to je dobře, alespoň nebude moci na Tebe naříkat, že jsi ji zdržoval od učení. Sám máš také hodně práce v kanceláři. I to je dobře. Život je tvrdý a vyžaduje zdatné a vytrvalé, otužilé pracovníky. Jen ti se uplatní v životě a někam to dotáhnou. Ti, kteří jsou zvyklí na pohodlnou, lehkou práci, zůstanou průměrem, neschopným provedoucí místa. Ostatně, až přijedeš na techniku, uvidíš, jaká spousta práce je tam! Alespoň nevyjdeš ze cviku. Život pak nakonec vždy odměňuje námahu mladých let!

Tebe, Milo, medovisim nejvise prouim a ves
 si prouim. Ne staram, drak mi neslouzi tak
 jako dříve, a proto jsem Troje drakovi hledal
 prouim jen tak tak přecetl. Písařka tak kom-
 ponice, musí Ti profesor už ze slostí nad st.
 Keimou vaimation dít horší "mámta" jen
 s chubí, se post do pícní a nezáměbný
 nic, neboť mltky, neví, K čemu bítet ono
 Ti jednom bude dobře. Ji nachány, hled
 tedy bychm tu "lenom" přímouci a uvisti
 že úspěchy a ryman onem se mu dostav
 Právda, nebýt tak o zvanoby saje, jako o
 aby i Ty byl zdatným pracovníkem, a že
 jen lehkomyslným vtipáčkem a veselé-
 cem, jakých je na Kopy, a kterým v čino-
 te neuplatní. Nemůžeš pracovat bezinn
 s Filipem? Co vůbec děláš? Troje spěšně-
 jí pokus je znám? — Vam očena, hoj
 chtel byk vlást zcháracem, abyste mltky
 nepohadeli a nevyhřibali se tělmo práci.
 V cele přede mnou byl pry as: 23 let mlt
 dít. Zanechal mi takovou spinn, že to bylo
 K nevíří. Podalhm jítu nemyl celý čas, so tu
 byl. lni jsem ji nemíchl najednou vyřeknout

Tebe, Mílo, především nejvíce prosím o větší písmo. Už stárnu, zrak mi neslouží tak, jako dříve, a proto jsem Tvoje drobnohledné písmo jen tak tak přečetl. Píšeš-li tak kompozice, musí Ti profesor už ze zlosti nad zbytečnou námahou dát horší známku! Jen s chutí se pusť do učení a nezanedbávej nic, neboť nikdy nevíš, k čemu to nebo ono Ti jednou bude dobré. Jsi nadaný, hled' tedy trochu tu „lenoru“ přemoci a uvidíš, že úspěchy a vyznamenání se zase dostaví. Pravda, neběží tak o známky samé, jako o to abys i Ty byl zdatným pracovníkem, a ne jen lehkomyšlným vtipálkem a veršotepcem, jakých je na kopy, a kteří se v životě neuplatní. Nemůžeš pracovat latinu s Filipem? Co vůbec dělají Tvoji spolužáci, pokud je znám? – Vám oběma, hoši, chtěl bych zvlášť zdůraznit, abyste nikdy nepohrdali a nevyhýbali se tělesné práci. V cele přede mnou byl prý asi 23letý mladík. Zanechal mi takovou špínu, že to bylo k nevíře. Podlahu jistě nemyl celý čas, co tu byl. Ani jsem ji nemohl najednou vydrhnout.

Patná se přiklil k tomu, práce a mudejši žil
 ve spíně, je to přímá odvaha, ale to bylo
 to studium, který ani vaskulární met by tou-
 zít po chování, pěkne přibyl, jinač na
 dvořech jsem od přímých předání, a
 máne výpisy, ne př.: „spere domo spire“
 „O Domine libera nos a malo“, „in paven-
 timuer, ne ruinae“. Tulo, přímě, ne ten
 posledně, přímě! — je štěle na křesťanský
 vzpomínání a štěstí se mi, přímě. To
 dite mi, a mého přímě, přímě, přímě,
 něme, přímě, když je vaskulární Mohl, Bred
 to jistě vědění, přímě, přímě, přímě,
 ale to člověk, vědění, vzpomínání, a je, je,
 rád, že vás vidí. Je přímě, přímě, přímě,
 Chodte k tomu, ne přímě, přímě, přímě,
 se edon, je ted, ted, přímě, přímě,
 pokud máte. Je mi, přímě, přímě, přímě,
 cistě, přímě, na přímě. A přímě, přímě,
 voboch, přímě, přímě — kde by, přímě, přímě,
 káhl, na voboch, přímě, přímě, přímě,
 a přímě, přímě, přímě, přímě, přímě,
 přímě, přímě, přímě, přímě, přímě,

Patrně se štítil tělesné práce a raději žil ve špině. Je to přímo ostuda, zvláště, byli-li to student, který už vzděláním měl by toužit po čistém, pěkném příbytku. Jinak na dveřích jsem našel od různých předchůdců našel různé nápisy, na př.: „spero dum spiro“, „O Domine, libera nos a malo“, „in paventem timuere, ne ruinare“. Mílo, přelož mi ten poslední, prosím! - I já stále na vás všechny vzpomínám a stýská se mi po Vás. To vidíte už z mého sáhodlouhého psaní, o němž nevím, kdy je odevzdám. Mohl bych to jistě všechno říci při návštěvě ústně, ale to člověk všechno zapomene a je jen rád, že Vás vidí. Začínají zas pěkné dny. Chodte hodně na procházku, ať si upevníte zdraví! Já teď také užívám sluníčka, pokud mohu. Je mi vzácné po tolika měsících života „na severu“. A pak – svítí ze svobodného života - kéž by i nás brzy vytáhlo brzy na svobodu! Zatím pro dnešek končím a ponořím se zas do „Mein Kampfu“. Je to zajímavá kniha, i když je v ní mnoho mylných

216.
předsmutně. Jednou si ji jistě těs přečteš.
17. 7. 1943.
Bravě jetoniu dnes 22 let. Kdy jsem se vrátil do
vlasti po dlouhých letech v táborech v cizině.
Škoda, že se dnes také nemohu už vrátit domů
po těch dlouhých měsících odloučení od Váš.
Právě na stědny den před 22 lety jsem ve Va-
divostoku nastupoval cestu domů a právě také
o posledni stědny den, po 22 letech jsem nastu-
poval v Berlíně rovně cestu do vlasti. Do Vla-
sti ano, ale domů ne! Jakas pínos, vime se
trpělivosti! Ale spou jsem si udělal slavnostní
oběd. K obědu byla dráthová polévka buchta
tvárohomu, doplnil jsem to za 20 kónkem
huro, schlebem, třemi koláčky a pomerančem
a pomeil jsem se Květonky. K večeru si dala
chlebaček s pačvikou a nějaký kék a buchta
si říkat, že jsem jau na cestě, z ní se bázy
vrátim domů k Vám. Tak budu upokojenij-
ši. - Večer nás nejednou propustili něho sou-
sede Kónčeti domů. Nechali ho tu přes neděli
a najednu si v pondělí nás mohli jít. To tón
se jeni zbrunnost: ale spou neděli minijetě
zhrabiti. Přij byli vřítim obrněm z postlocha-
ní vřítim rochlara, jeho pustili z nedostatek
důtkam. Snad si stije ná je domie? Přijel
bych min si ze píce, jako ostatní Račdima.

předsudků. Jednou si ji jistě též přečtete!

17. II. 1942

Právě je tomu dnes 22 let, kdy jsem se vrátil do vlasti po dlouhých letech válčení v cizině. Škoda, že se dnes také nemohu už vrátit domů po těch dlouhých měsících odloučení od Vás. Právě na štědrý den před 22 lety jsem ve Vladivostoku nastupoval cestu domů, a právě také o poslední štědrý den, po 22 letech, jsem nastupoval v Berlíně rovněž cestu do vlasti. Do vlasti ano, ale domů ne! Jakáž pomoc, učme se trpělivosti! Alespoň jsem si udělal „slavnostní oběd“. K obědu byla držková polévka a buchta tvarohová, doplnil jsem to zase kouskem husy s chlebem, třemi koláčky a pomerančem, a poměl jsem se královsky. K večeři si dám chlebiček s paštikou a nějaký keks a budu si říkat, že jsem jen na cestě, z níž se brzy vrátím domů k Vám. Tak budu spokojenější. - Včera ráno najednou propustili mého souseda Krňáka domů. Nechali ho tu přes neděli a najednou v pondělí ráno mohl jít. I v tom se jeví zlomyslnost: alespoň neděli mu ještě zkazili. Prý byli všichni obviněni z poslušání cizího rozhlasu. Jeho pustili z nedostatku důkazů. Snad i strýc už je doma? Přál bych mu to ze srdce, jako ostatně každému.

Zase je dnes krásná neděle. Sluníčko od rána, vítr nepřetržitě a člověk má hned lepší náladu. Soušední cela je stále ještě prázdná, i jiné vyprázdnili. Celá řada transportů zase byla vypravěna jinam, opět lidé byly tak propuštěni. Těk. Digeac a gen. Fiala, kteří byli v listopadu v soušední ošibozaci, jsou tu však, zde se, podnes. Přivádějí zase nové vězně, ale je jich celkem málo. Nejsou-li to lidé v sobě, což ano proto, aby měli zkažení u neděli. - Chtěl jsem již jít takhle vyjít. Bala hodno práce a poručeno jsem se započít. Za to se tu teď dá lépe vyjít. Dnes jsme měli dobrou horu polévky, - má jsem tentokrát dostal hodno - flíčku, a gulášovou omáčku s bramborj. V 1/2 1. hod. byla čerstvá káva, k ní jsem dojedl poslední kousek chleba. Byl jak šloun, ne taková mňouka jako chleba mi lépe, než kdovi jako cukroví. Také kousek Biskupské - chlebičky a kets jsem si vzal. Dostali jsme k večeři „hubený“ kousky syří; ten jsem si ochutnal a nedělal jsem si lepší večeři: poslední kousek huby a dva krajíčky chleba s másilkou a jablem. Mě mi to začíná

Zase je dnes krásná neděle. Slunéčko od rána svítí nepřetržitě a člověk má hned lepší náladu. Sousední cela je stále ještě prázdná, i jiné vyprázdnili. Celá řada transportů zase byla vypravena jinam, dost lidí bylo také propuštěno. Plk. Drgač a gen. Fiala, kteří byli v listopadu u soudu osvobozeni, jsou tu však, zdá se, podnes. Přivádějí zase nové vězně, ale je jich celkem málo. Nejčastěji to bývá v sobotu, zas asi proto, aby měli zkaženou neděli. - Celu jsem již jakž takž vymyl. Dala hodně práce a pořádně jsem se zapotil. Za to se tu dá teď lépe dýchat. Dnes jsme měli dobrou hovězí polévku, v níž jsem tentokrát dostal hodně flíčků, a gulášovou omáčku s brambory. V ½1. hod. byla černá káva, k níž jsem dojedl poslední kousek závinu. Byl jablkový, už téměř suchý, ale chutnal mi lépe, než kdoví jaké cukroví. Také kousek biskupského chlebička a keks jsem si vzal. Dostali jsme k večeři „hubený tavený sýr“, ten jsem si schoval a udělal si lepší večeři: poslední kousek husy a dva krajíčky chleba s paštikou a játry. Už mi to začína-

lo plemeni, na štěstí jsem nepatruje, takže jsem
 nemusel nic zahodit. Zapil jsem to citrono-
 vou vodou z posledního citronu. Káva mi
 ještě poměrně a jablko. Ostatně i já jsem má-
 ještě dobře na 14 dní, ne-li méně. Ovšem teď
 už mi nesmíš, maminko, mnoho dělat s sebou,
 neboť by to nevydrželo, bude-li tepleji, a seba a
 děti také nesmíš tak obkřídlet. Budeš se
 všichni divit, jak dobře zase vypadám. Vypo-
 mínám, jsem na vás všechno ve střední. Řeky
 to bylo 14 dní, co jsem se viděl. Nešťastí, jaké
 Vzpomínám ovšem na vás domů, a modlím se
 za vás, ab. váš Bůh nechránil příliš zlého. On
 stále "heim Kampf" a Lessing a toho, co Němci
 dělají, chápu lépe, ale mnozí zase vůbec
 nechápou. Je vidět, že se Hitlerovi také ne-
 dávají jít přesně tou cestou, kterou si předem
 vyspekuloval. V tom právě můj b. b. Kamen
 úřadu. Ovšem Němci fanatizují vši
 všemu, co je napráno, a tomu, co se děje,
 a nestrojnávají obě mezi sebou. Jsem také
 velmi dotčen, neobdivuje-li úlohu tuto
 Knihu velmi naděšen. Tím horší musí být
 být jejich konečné posílení!

lo plesnivět, naštěstí jen nepatrně, takže jsem nemusel nic zahodit. Zapil jsem to citronovou vodou z posledního citronu. Zbývá mi ještě pomeranč a jablko. Ostatních zásob mám ještě dobře na 14 dní, ne-li na déle. Ovšem teď už mi nesmíš, mamko, mnoho dávat s sebou, neboť by to nevydrželo, bude-li tepleji, a sebe a děti také nesmíš tak okrádat. Beztak se všichni diví, jak dobře zase vypadám. Vzpomínal jsem na Vás všechny ve středu, kdy to bylo 14 dní, co jsme se viděli. Nešlytali jste? Vzpomínám ovšem na Vás denně a modlím se za Vás, aby vás Bůh uchránil všeho zlého. Čtu stále „Mein Kampf“ a leccos z toho, co Němci dělají, chápu lépe, ale mnohé zas vůbec nechápu. Je vidět, že se Hitlerovi také nedaří jít přesně tou cestou, kterou si předem vyspekuloval. V tom právě může být kámen úrazu. Ovšem Němci fanaticky věří všemu, co je napsáno, i tomu, co se děje a nesrovnávají obé mezi sebou. Jsou také velmi dotčení, neobdivuje-li člověk tuto knihu velmi nadšeně. Tím horší může pak být jejich konečné rozčarování!

v té době, naniho, čines ve své době, zejména
 dostal s předem chleba s patřičnou, jablečnou
 pomeranč. Dostane se čivli, takový, jak, má-li
 mi to chut, ale patk mi to dal s předem
 že to hned jím, aby ne to mlté nepřiset. Je
 to přec jen, netěpěně, poslat marnou chleba.
 Kdyby ho nevydali, zkaže se. Je to jen, když
 horsi dohlíž, souseď, že tak dostali chleba,
 a že a to máj velkou radost, že, když jen
 odolat a kousek chleba, jsem si hned vstal, že
 baže bylo před 10 hod. a tedy těsně před obědem.
 Kousek jsem měl 200, hned po oběd, a proto
 že jsem dříve dostal mlté vodu, kterou jsem
 byl do guběrní omšty, jsem nevěděl, že
 má. Strava mi je zase trochu lepší, takže
 zase dostane se k večer, den a jen, že to
 š, takto, že, takže přistavovat, tak mi
 mnoho, vlt, to, že, vlt, chleba, mi, když
 majednou, protože, že, patk, a, že, když
 jen poslat, kousek, je, že, když, když
 víbe, není, že, když, když, když, když
 pambáčky, hubky. Je to, když, když, když, když.
 Od vlt, když, když, když, když, když, když, když, když.

Má zlatá mamko, dnes, ve čtvrtek, jsem dostal s prádlem chléb s paštikou, jablko a pomeranč. Dozorce se chvíli rozmýšlel, má-li mi to dát, ale pak mi to dal s podmínkou, že to hned sním, aby na to nikdo nepřišel. Je to přec jen nebezpečné, poslat mazaný chléb. Kdyby ho nevydali, zkazí se. Ze zdi jsem slyšel hovor dolních sousedů, že také dostali chléb, a že z toho mají velikou radost. Nedovedl jsem odolat a kousek chleba jsem si hned vzal, třebaže to bylo před 10. hod. a tedy těsně před obědem. Kousek jsem zase snědl hned po obědě a protože jsem dostal mimořádně hodně brambor do gulášové omáčky, jsem najeden jako doma. Strava už se zase trochu zlepšila, kávu už zase dostáváme i k večeři denně a je už zase sladší, takže není třeba přislazovat. Cukru mi tedy mnoho nebylo. Po večeři chléb už dojím najednou, protože zítra je pátek a to si dám jen poslední kousek sýra. Je stále ještě vláčný, vůbec nevyschl. Zbude mi ještě mimo jiné věci pankrácký „hubený“. Děkuji také za 10 Kč! Od Vaší návštěvy jsem dosud spotřeboval

jen 5 Kč, takže mi "šlapatel" teď odpoví na
 28 Kč, což je až moc. Sedím tedy mámě paně dok
 aspoň na 14 roků. Poslal jsem domů i krátké
 čisté heple prádlo. Mě je teplo, má je nepotřo-
 bup a snad to spíše šloš potřelýchim se to
 do zaměstnání. Že to jsou mámiš, nechtě
 šapismu, že byly zasypu, ale od šloš. Mám
 je mrdm trochu přepst. Také jsou i jupdy
 (prouřkovane) mi zůstaly sply, prokř křičen
 zabralo mnoho místa a splyly se mi do křup
 nevěstly. Žijm mi to gata veltu křičen se od
 křičen; tu am verma, sedm se křičen, i mrdm
 ne, ne ovšem pro máš naplňujal aby mi
 tu nepřekřiče. Křičen mrdm dšič. Proler
 ne pšičit. Mám nemu dšič a křičen am do
 zovm do moc plake do oči. Vy pad takto nemu se
 abyt. Pšičal jsem k pšičla také spmavou letu
 křičen, kteram jsem tu v cile nšičl v pšičy oš
 zapoménut. Nšičenim mrdm pšičenice mi
 suad bndt pšiče. Mám velkou radost se se
 slaneho ohladiče a ovie. Tase je to pšiče a
 mi všem. Ostabne křičen den se vřem nšič
 z domova a je mi vřich sed žalo bych mluvit
 s vřem. Také k vřem i vřičice a vřich iřičem
 abych cítil vřem domova. Tu máto, kolika
 je v tom šičehy pro nevřičeho šověho

jen 5 Kč, takže mi „kapitál“ teď vzrostl na 28 Kč, což je až moc! Zatím tedy mám peněz dost aspoň na 1/4 roku! Poslal jsem domů v krabici čisté teplé prádlo. Už je teplo, už je nepotřebuji a snad to spíše hoši potřebují na cestu do zaměstnání. Za to jsem nesměl poslat kapesníky, že byly zašpiněné od krve. Nejdřív je musím trochu přeprat. Také teplé spodky (používané) mi zůstaly zpět, protože krabice zabrala mnoho místa a spodky se už do kufříku nevešly. Zbývá mi tu ještě velká krabice od keksů; tu asi vezmu sebou až k příští návštěvě, ne ovšem pro nové naplnění, ale aby mi tu nepřekážela. Vůbec musíš dárky podstatně snížit. Mně není tak zle a některému dozorcí to moc píchá do očí. Vy pak také nemáte nazbyt. Přidal jsem k prádlu také špinavou letní košili, kterou jsem tu v cele našel v příkrývce zapomenutou některým mým předchůdcem. Snad bude dobrá. - Mám velkou radost ze zaslání chlebička a ovoce. Zase je to pouto s vámi všemi. Ostatně každý den si vezmu něco „z domova“ a je mi vždy tak, jako bych mluvil s vámi. Také k vánoční větvici se mi vždy čichnu, abych cítil vůni domova. Ano nevíte, kolik je v tom útěchy pro nevolného člověka!

1.3.1942.

Zase ná je neděle, má 21. kterou trávim na Pankraci. Ve čtvrtek K režimě najednou se v těch učebních prohlášení, a ostatní někteří něco s prastým a s tím nemusem to zabavovali. Chléb jsem měl sněditi a ne jablka s pomerančem nepišti. K ostatním věd viděti, že jsou to staré zbytky a pořád jen přetváří se to mým chud smíst. Dobře to tedy dopadlo, ab to zorce, který mi věci vydal, se zaslídel, že mi nito mu nic nedě, Koyby i mnuval hlady. Lidé, jak to dopadá, že i snít vlastni zhlou mnuje jak to jakoby byl Kradený, a při tom njeome vestrni, nje. Kže lidé se vysetiovaní verbe! Asi to ne neprogale, poulat chléb s pradlem. Nu, jaká pomec, vstá i to snad vyobraime. V pětce jsem dojezdil v a oúrnove entkrovi (od R.), v sobotu jatra a chus v neděli partiku a biskupsky chléb. Dje mi pátlo, maslo, slanine, kroscha K R. a kaly R. a pánkrachy pír a marmeláda. Lidé, nje, jak tenkrát vóčeken, když háitertku a ci s nje. Kóme tedy, že mi nje ale. Bókové i che jablka a pomeranč mím. Neponly, tedy zátim nje, a zate snad pazeleji, a se zate kroschu pazeleji. Kapsníky jsem si na výprav, mje njech tly zátim dost. Tělli spodky, byly jen pátly, jak to mjevali. Rozčetim si to kaly, alych nje. Pátlo, které tly, nje nje zollu v P. a nje. Tm

Zase je neděle, už 21., kterou trávím na Pankráci! Ve čtvrtek k večeru najednou ve všech celách prohlíželi, dostal-li někdo něco s prádlem a s velkým rámusem to zabavovali. Chléb jsem měl snědený a na jablko s pomerančem nepřišli. U ostatních věcí viděli, že jsou to staré zbytky a pořád jen říkali, že to mám hned sníst. Dobře to tedy dopadlo, ale dozorce, který mi věci vydal, se zařikal, že už nikomu nic nedá, kdyby i umíral hlady. Vidíš, jak to dopadá, že i svůj vlastní chléb musíme jíst tak, jakoby byl kradený, a přitom nejsme trestanci, nýbrž lidé ve vyšetřovací vazbě! Asi to už nepůjde, posílat chléb s prádlem. Nu, jaká pomoc, však i to snad vydržíme. V pátek jsem dojedl sýr a oříškové cukroví (od Ř.), v sobotu játra a dnes v neděli paštiku a biskupský chlebiček. Zbývá mi sádlo, máslo, slanina, trocha keksů a koláčků a pankrácký sýr a marmeláda. Cukr mám ještě téměř všechen, také hašlerky a cikánky. Vidíš tedy, že mi není zle. Dokonce i dvě jablka a pomeranč mám. Neposílej tedy zatím nic, až zase snad později, až se zase trochu pozapomene. Kapesníky jsem si už vypral, mám jich tedy zatím dost. Bílé spodky byly jen jedny, ale to nevadí. Rozdělím si to tak, abych vyšel. Prádlo, které chybí, mi ukradli v Pečkárně. Tu

sedem proměňovanou Kaspilii bílé spádky jsem
musel sám. Hodit do vody, protože to bylo
sama krev. Nesměl jsem to ani vzít a vyprat.
Pak jsme nechali Suetet ležet v jedné z prachů.
Při tom se pořád honil, že jsem nejkulturnější
národ na světě. Byla to ovšem klamná řeč
Fleischerova, že tak se musou jevnat.
Teprve Schultze vše změnil. - Asi bych měl psát.
Koncem ledna nás přelváplí tím, že nás bi-
dili až před 7. hod. Ted zase třikrát před kon-
cem února to zrušili a vstaveno má po 6. hod.
je ovšem tma, takže musíme jen psát a čí-
kat, až se poradíme. Smůžeme zase po 6. hod.
postme. Ovšem, ted se dny rychle prodlužují,
nebude tedy tma dlouho trvat. Večer v 8. h.
je ještě šero, když jdeme spát. Zvlášť ted,
kdy je úplnět, je krásné vidět bílý jasn
se všemi náměřičk a poadnáním jasn
Vas všechny pro ně. Skoda jen, že se
nime psát jen mříčkami. Nu, snad se dočká
volnosti jako ostatní spolupráci. I nás to
stále mění, stále odvázejí další transpor-
ty. Když už by byl konec války a začal ná-
rodních utěpení! Stále jen na Vas nypstím a je
mi tak letně, jako bych byl s tabu v ruce.

šedou proužkovanou košili a bílé spodky jsem musel tam hodit do kouta, protože to bylo samá krev. Nesměl jsem to ani vzít a vyprat. Pak mě nechali 8 neděl ležet v jednom prádle! Při tom se pořád honosí, že jsou nejkulturnější národ na světě! Byla to ovšem hlavně „zásluha“ Fleischerova, že tak se mnou jednali. Teprve Schultze vše změnil. - Asi týden před koncem ledna nás překvapili tím, že nás budili až před 7. hod. Teď zase týden před koncem února to zrušili a vstáváme zase po ½6. hod. Je ovšem tam, takže musíme jen sedět a čekat až se rozední. Snídáme zase po 6. hod. potmě. Ovšem, teď se dny rychle prodlužují, nebude tedy tma dlouho trvat. Večer v 8. h. je ještě šero, když jdeme spát. Zvláště teď, kdy je úplněk, je krásně vidět. Díval jsem se včera na měsíček a pozdravoval jsem Vás všechny po něm. Škoda jen, že na mne svítí jen mřížemi! Nu, snad se dočkám volnosti jako ostatní spoluvězni! Je nás tu stále méně, stále odvázejí další transporty. Kéž už by byl konec války a našeho národního utrpení! Stále jen na Vás myslím a je mi tak lépe, jako bych byl s Vámi všemi.

8. 3. 1942.

Zase je neděle, bez sluníčka, se mrahem. Tak nějak hlomivě na mne působí. Jsem 3 hodiny jízdy jsem se navštívil. Bohužel jsem musel dohánět jízdu toho syrečky. Bylo jen na potěchu trochu ovitálo ji náč. rybní. Zlá do Roncím šáblo a pak jízda se teprve na řadu slavnina. Také jsem sněd posledního porce rani, abychom ještě 2 jablka a 6 čerstvých. Projezdám tím opatrně, ale každý den si nechám z domova přiložením Dnes uplynulo již 150 dní od mého ztuhnutí (P. K.). Ten první šok se hořou vlekl, že to tato práce byla. Intelle jako voda. Však by měl ten čas a klid ještě rychleji, když Ronc se stělo ještě nechtě ukázat na obzoru. Od ledna ostatně jsem úplně bez zpráv. Žil velmi rozjímavě přemýšlel a douč, aby mne o něm měl přemýšlet, se soustředil, také v minulém navštívil, jízdu a tak jsem úplně bez zpráv. V noci z 2. a 3. dostal jsem sedmi sebe objevil, ani 20 letého, podobně tušil. Píseční. Na Klopem se náč. neváží. Nevím, kdo to je. Ve čtvrtek pošlu domů a líně se od té své klavír, Klavír jsem musel + Pečkovna odhodit, s tím to nevím. - Měnný systém jsem vůbec nechtěl vyhledat, ani jsem tedy zatím nevím o té věci předat. Nu, zbylo ještě 10 dní. Snad to kříd, že jsem jízdu jen postaral. Vzpomínám na vás všichni stále. Především na vás, jak se vám cestách se práci s práce, klavír se na vás, jak se vám okolí stolu - a vady jeho. Tak byste chtěl zase předat, v Vám. Pokrovit si s tím zase lidstvem jízdu a přiklást vám všichni a přiklást

Zase je neděle, bez sluníčka, se sněhem. Tak nějak tísnivě na mne působí. Jsou 3 hod. pryč, už jsem se navečeřel. Dokončil jsem máslo, dostali jsme totiž syrečky. Bylo jen na povrchu trochu ovětralé, jinak výborné. Zítra dokončím sádlo a pak přijde teprve na řadu slanina. Také jsem snědl poslední pomeranč, zbývají ještě 2 jablka a 6 česneků. Hospodařím opatrně, ale každý den si něčím z domova přilepším. Dnes uplynulo již 150 dní od mého zatčení (9. X.). Ta první stovka se hrozně vlekla, za to tato padesátka utekla jako voda. Však by měl ten čas utíkat ještě rychleji, když konec se stále ještě nechce ukázat na obzoru. Od ledna ostatně jsem úplně bez zpráv. Zde velmi zvýšili přísnost a dozor, aby nikdo nemohl promluvit, se sousedy také nemohu navázat spojení a tak jsem úplně bez zpráv. V noci z 2. na 3. dostala sousední cela obyvatele, asi 30letého, podobného trochu Rácovi. Na klepání se však neozývá. Nevím, kdo to je. - Ve čtvrtek pošlu domů dva límce od té šedé košile, kterou jsem musel v Pečkárně odhodit. Co s nimi, to nevím. - Minulý týden jsem vůbec nebyl u výsledku, ani jsem tedy nemohl o návštěvu požádat. Nu, zbývá ještě 10 dní. Snad dá Bůh, že se vše přec jen podaří. Vzpomínám na Vás všechny stále. Sleduji Vás na Vašich cestách za prací i z práce, dívám se na Vás, jak sedáte okolo stolu a – vzdychám. Tak bych chtěl zase sedat s vámi! Pohovořit si s Vámi zase lidským jazykem a pohladit Vás všechny alespoň

očima! Vůlk. marné touha! Bůh ví, kdy má ukončit
naše utrpení, a snad se smiluje nad námi a dá
nám šťastné zakončení této těžké doby. - Do-
končil jsem Stein Kampf, teď si dělá nějaký výpis.
H. se docela otevřeně přiznává, že Němci mus. být
přainy celého světa, že souhlasím národům věrně
pro ně státi a přidat, že podrobené národy budou
zotročeny, atd. Je přirozené, že snad konečně ně-
chty národy pochopí, že běží o jejich bytí a neby-
tí a zaričí se podle toho. Už jen neprospěšná
nečinnost Angličanů oddaluje Romu do neko-
něčna. Jin se ovšem čelá snáze, než máni, zot-
stě nám zatečnými! - Co dělá ps. Ku točno, love.
Vzali ji něco? Je ten velký, pravdivý kufec domal
a co svedlínik? Bude-li bylo snad byste ho mohli
přinést na dubnovou ^{nebo portel, pradáno} věstivost a ochrbit reglem.
Bude-li: Kouk noga, at omi uspořá, to je nová
na frontách, kandy probíhají, a co se v ní děje
ve světě. Jen do Kupínky nic nedívají, nebo by
byla velká mála! Běžek se stálo meolím, abys
Vám mohl šťastně dát tato píliční. Když se mi
očekávané murel pryč, stejne byste mi musel zm-
čít a rád bych aspoň dopis R odevidal. Škoda
odcházejí transporty, ale zase přiváží státi zate-
mí z Kladna. Škoda to přehraní, jak přede mnou.
Pro duševně zase koncem a libem Vás v duchu věk.

oči. Však marná touha! Bůh ví, kdy má ukončit naše utrpení a snad se smiluje nad námi a dá nám šťastné zakončení této bědné doby. – Dokončil jsem „Mein Kampf“, teď si dělám výpisky. H. se docela otevřeně přiznává, že Němci musí být pány celého světa, že sousedním národům vezme pro ně statky a půdu, že podrobené národy budou zotročeny, atd. Je přirozené, že snad konečně všechny národy pochopí, že běží o jejich bytí a nebytí a zařídí se podle toho. Ovšem nepochopitelná nečinnost Angličanů oddaluje konec do nekonečna. Jim se ovšem čeká snáze než nám, zvláště nám zatčeným! – Co dělá pí. Kratochvílová? Vzali jí něco? Je ten velký, prázdný kufr doma? A co svrchník? Bude-li teplo, snad byste ho mohli přinést na dubnovou návštěvu nebo poslat s prádlem a odnést reglán. - Bude-li Veník moci, ať mi napíše, co je nového na frontách, kudy probíhají a co se vůbec děje ve světě. Jen do kufříku nic nedávejte nebo by byla velká mela! Beztak se stále modlím, abych vám mohl šťastně dát toto říkání. Kdybych neočekávaně musel pryč, stejně bych vše musel zničit a rád bych aspoň dopis Ř. odevzdal. Stále odcházejí transporty, ale zase přišli staří zatčení z Kladna. Stále to přehazují, jak pytle mouky. Pro dnešek zase končím a líbám Vás v duchu vřele.

Moji drazí! Dnes ráno mě potkalo štěstí – přinesli mi Váš dopis. Byl jsem tak vzrušen tím vaším vzpomínáním. Zrovna se také rozzářilo po dlouhé době sluníčko a tak jsem měl krásnou náladu. Kolem 10. slunce zašlo a mně přinesli právě prádlo. Chléb a ostatní jídlo mi mi nevydali. Očekával jsem to, proto mne to nepřekvapilo, ale přece jsem byl smuten a litoval jsem, zkazí-li se to jídlo. Prý by ho zavřeli, kdyby něco vydal. Už j tedy konec s přilepšováním čtvrtěním. Nu ať, nás to nezlomí! Aspoň Vás nebudu zbytečně ojídat. I to je dobře. – Co se ti mamko stalo? Pořád jsem měl takový pocit, jako když doma Vám hrozí nějaké zlo, a skutečně! Ty si tu přeci jen, Máňo, odbudeš očištěc už na zemi! S Mílou se netrap! Už je dost starý, aby věděl, že pracuje jen pro sebe. Jak se bude přičiňovat teď, tak se mu bude dařit později. Tím si Ty hlavu nelam! Ani pro Chrást si starosti nedělej! Jen ať ho nikdo z našich nekupuje! Škoda peněz! Ostatně - kaše se nikdy nejí tak horká, jak se uvaří. Snad z toho vůbec nic nebude. Snad si o tom všem povíme ústně víc, poštěstí-li se nám shledání. – Veníku, nic na světě netrvá věčně. Dočkal jsi se pomocnice, dočkáš se i pokračování ve studiu. Ta divná nálada Tě nemusí mýlit. I já měl takovou: to je na jaře téměř u každého. Až se slunce rozzáří naplno, bude lépe. Je dobře, že pomáháš žákům. To Ti udrží mozek v kondici. A to budeš hlavně potřebovat. – Kaisler je velmi důstojným nástupcem Moravcovým. Vrána k vráně sedá. Asi budou mít stejný osud. - Vidíš, rok už budeš samostatně vydělávat peníze. Myslím, že i to Ti nebude na škodu. V Americe studenti si o prázdninách také vydělávají a jsou z nich pak podnikaví lidé. A to třeba čistí boty na ulicích nebo myjí nádobí v restauracích asi tak, jako to zde dělají plukovníci v Kasinu v Bredovské, kteří tam denně chodí na posluhu za kousek jídla. Tělesná práce nikoho nehanobí, ale na tom místě bych tak pracovat přece nechtěl.

Telo, Milo, jsem níněmal náhono, Tvoe lžepě nune ellie
 dojale, je-li to sugestivnost lžepě nebo tím, že mi osud po-
 enčial neryj k nevíam. Mě dím žine se dostavím z vřtinnan
 ho veševaním k unčlečkemú projekm. Učlečle-šl slatěm
 nadám po pšakě, jeli si ově ceston, do jřev. To pšak mchit
 netučde. Formatině by je měl n. kolo k. oprav; z múně, z vřt
 je Ti celj. břit, vy pšakě jaké politiké narde. To je tu nym vřt
 v tak citové lžepě. Učlečle-šl n. vřt, šlečkě vřt, vřt, vřt, vřt,
 pšakě, dím pšakě, dím pšakě, dím pšakě, dím pšakě, dím pšakě,
 a naješam vřt. To je pšakě, dím pšakě, dím pšakě, dím pšakě,
 Kvalorostm lžepě mi sčine, Špism jsem šlečkem, ve vřt,
 lžepě, man lžepě, lžepě, Špism byl slunm vřt,
 pšakě, ten by lžepě, dím pšakě, dím pšakě, dím pšakě,
 vlastnictvím celj vřt. Pšakě, jsem pšakě, lžepě, pšakě,
 žem žem dobroú vřt, dím pšakě, dím pšakě, dím pšakě,
 modry les lžepě, lžepě, lžepě, lžepě, lžepě, lžepě,
 mluvit jsem o křt, dím pšakě, dím pšakě, dím pšakě,
 a s každým křt, dím pšakě, dím pšakě, dím pšakě,
 Na vřt, dím pšakě, dím pšakě, dím pšakě, dím pšakě,
 ze vřt, dím pšakě, dím pšakě, dím pšakě, dím pšakě,
 a s vřt, dím pšakě, dím pšakě, dím pšakě, dím pšakě,
 vřt, dím pšakě, dím pšakě, dím pšakě, dím pšakě,

zde přepř.
 tabulka!
 vřt, dím pšakě, dím pšakě, dím pšakě, dím pšakě,
 n nřt mam pšakě, dím pšakě, dím pšakě, dím pšakě,
 n nřt mam pšakě, dím pšakě, dím pšakě, dím pšakě,
 (na pšakě, dím pšakě, dím pšakě, dím pšakě, dím pšakě,
 Křt, dím pšakě, dím pšakě, dím pšakě, dím pšakě,
 zadaněho nřt, dím pšakě, dím pšakě, dím pšakě, dím pšakě,
 a s vřt, dím pšakě, dím pšakě, dím pšakě, dím pšakě,
 ke šlečkem, dím pšakě, dím pšakě, dím pšakě, dím pšakě,
 znalost vřt, dím pšakě, dím pšakě, dím pšakě, dím pšakě,
 dím pšakě, dím pšakě, dím pšakě, dím pšakě, dím pšakě,
 ař po lžepě, dím pšakě, dím pšakě, dím pšakě, dím pšakě,

Tebe, Mílo, jsem si nechal na konec. Tvá báseň mne silně dojala. Je-li to sugestivností básně, nebo tím, že mi osud pouchal nervy, to nevím. Myslím, že už se dostáváš z dětinského veršování k uměleckému projevu. Ukážeš-li skutečně nadání po pratetě, jdi si svou cestou; do práv Tě pak nutit nebudu. Formálně bych měl několik oprav: zmínka, že vlastní je ti celý svět, vypadá jako politická narážka a ta není vhodná v tak citové básni. Užíváš-li ve čtyřech slokách minulého času, působí divně přítomný čas ve 2. sloce. Všude jsi jednajícím osobou, a nejednou ve 4. sloce je jí skrívánek. Napsal bych to asi takto:

Královstvím byla mi silnice,
láskou mou luční květ,
příkop, ten byl mojí domovem,
vlastnictvím celý svět.

Zem byla dobrou mi matičkou,
modrý les taťinkem,
mluvil jsem s hvězdičkou, kytičkou
a s každým kamínkem.

Na svatby chodil jsem zvířátek
za svědka rodiny,
a s vlčím mákem jsem tancoval,
ssál rosu z traviny.

S písní jsem skrívánků ve výši
srdcem byl slunci blíž
Proč jsi mne tak zle teď potrestal
ach, Bože, Ty to víš!

Poddaným je mi tu věrný pes,
majetkem skývy půl;
ze všeho zbyla mi na světě
mošna a bílá hůl.

Sluníčko zašlo mi navždycky,
šediny vítr svál...
Až pak můj den přijde poslední
nebudu moci jít dál,

*zde přebývá
1 slabika*

V příkopě najdou mne mrtvého:
u úst mám skývy půl,
u nohou Reka, psa věrného,
na prsou mošnu a hůl.

*(Ličení
nynější situace
zdá se mi příliš
krátké: 6 veršů
proti 14 dřívější
situace.)*

Každý básník musí své dílo pilovat až dosáhne dokonalosti a žádaného účinu. Proto i Ty ještě uvažuj - a opravuj! Rozvíjej své umělecké citění hudbou - a četbou latinských básní v originále. Proto se vrhni na latinu, ať čtenému dokonale rozumíš a ať také své myšlenky uspořádáš podle klasických vzorů. Vůbec je znalost cizích jazyků pro spisovatele nezbytná, aby stále mohl sledovat vývoj světového umění hned v originále, a nemusel čekat, až po letech někdo něco přeloží do češtiny. Jen tak můžeš se

šel jsem k němu, aby se slyšel a věděl, že jsem zůstal a ne že
jsem odešel, vrtěl jsem hlavou, a já jsem řekl, že jsem zůstal.
Chceš-li jít za ty, kteří jsou v té době, jdi s nimi, jak jsem ti řekl, a
já jsem řekl, že jsem zůstal. Když jsem se vrátil, tak jsem
nepřišel. Když jsem se vrátil, tak jsem nepřišel. Když jsem se
vrátil, tak jsem nepřišel. Když jsem se vrátil, tak jsem nepřišel.
Když jsem se vrátil, tak jsem nepřišel. Když jsem se vrátil, tak
jsem nepřišel. Když jsem se vrátil, tak jsem nepřišel. Když
jsem se vrátil, tak jsem nepřišel. Když jsem se vrátil, tak jsem
nepřišel. Když jsem se vrátil, tak jsem nepřišel. Když jsem se
vrátil, tak jsem nepřišel. Když jsem se vrátil, tak jsem nepřišel.
Když jsem se vrátil, tak jsem nepřišel. Když jsem se vrátil, tak
jsem nepřišel. Když jsem se vrátil, tak jsem nepřišel. Když
jsem se vrátil, tak jsem nepřišel. Když jsem se vrátil, tak jsem
nepřišel. Když jsem se vrátil, tak jsem nepřišel. Když jsem se
vrátil, tak jsem nepřišel. Když jsem se vrátil, tak jsem nepřišel.
Když jsem se vrátil, tak jsem nepřišel. Když jsem se vrátil, tak
jsem nepřišel. Když jsem se vrátil, tak jsem nepřišel. Když
jsem se vrátil, tak jsem nepřišel. Když jsem se vrátil, tak jsem
nepřišel. Když jsem se vrátil, tak jsem nepřišel. Když jsem se
vrátil, tak jsem nepřišel. Když jsem se vrátil, tak jsem nepřišel.
Když jsem se vrátil, tak jsem nepřišel. Když jsem se vrátil, tak
jsem nepřišel. Když jsem se vrátil, tak jsem nepřišel. Když
jsem se vrátil, tak jsem nepřišel. Když jsem se vrátil, tak jsem
nepřišel. Když jsem se vrátil, tak jsem nepřišel. Když jsem se
vrátil, tak jsem nepřišel. Když jsem se vrátil, tak jsem nepřišel.
Když jsem se vrátil, tak jsem nepřišel. Když jsem se vrátil, tak
jsem nepřišel. Když jsem se vrátil, tak jsem nepřišel. Když
jsem se vrátil, tak jsem nepřišel. Když jsem se vrátil, tak jsem
nepřišel. Když jsem se vrátil, tak jsem nepřišel. Když jsem se
vrátil, tak jsem nepřišel. Když jsem se vrátil, tak jsem nepřišel.

stát úspěšným spisovatelem světového formátu a ne jen domácím veršotepcem pro svatby a jiné rodinné příležitosti. Chceš-li jít za svým štěstím, jdi, ale pak musí Tvé vysvědčení vypadat zcela jinak. Rozvíjej své vzdělání: než napsal Neruda „Kosmické písně“, prostudoval celou astronomii, než začal Jirásek psát nějaký román, konal několikaletá studia dějepisná, národopisná atd. Čti Wolkera, ale nestaň se melancholikem. Zkus to být básníkem radosti, jaré síly a rozjásaného štěstí. I tam možno dojmout, ale radostně, povzbudit k nadšení, k výkonu, k obětavosti! A to je víc, než pohnout několik tet k slzám, i když i to je umění. Líbí se mi tvoje odhodlání, dostat se k cíli i za cenu velké námahy, jako hlemýžď, který se dostane na strom i se svým břemenem. Jen uvidím-li také skutky, a ne jen odhodlání. Život nedává lacino své plody. Častěji mu krvavě zaplatíš - a nechá Tě s prázdnýma rukama. Uč se synu, chceš-li moudrým býti! To jsou slova Komenského, který mnoho prožil a mnoho poznal.

– Udělali jste mi všichni velkou radost svým dopisem a ze srdce Vám za to děkuji! Škoda, že nemohu Vám také vždy hned odpovědět. Víím, že se těžko píše, nedostává-li člověk odpovědi. Snad dá Bůh, že z toho našeho trápení nám vzejde šťastnější život v budoucnosti. Jen abychom se toho všichni šťastně dožili! Nemám teď ani nejmenší zprávy o situaci a proto nemohu ani posoudit, je-li Vaše přání brzké, trvalé shledané míněno vážně nebo jen jako útěcha a posila pro mne. I tak za to děkuji. Trpělivostí se tu může člověk naučit dokonale. Napadá mne tu mnoho krásných a vážných myšlenek: snad mi je Bůh nevnuká jen proto, aby zašly se mnou, ale aby byly provedeny, až zase vláda věcí našich se vrátí do rukou národa! Věřím v Boha!

15. 3. 1942.

Moji dráči, dnes mám smutnou zprávu, plnou starosti.
 V pátek 13. jsem byl u molechů. Byl jsem jim nepohodlně-
 lejší než u mamulky. Běžel jsem se a ještě se buď do brávy
 k té starosti mi vřel dle toho, že zablil člověka, který byl
 ve spozem s Moravcem (také důstojníkem), po něm nejvíce
 přetrpěl. Vyprávěl, že mu Moravec říkal, že se dovídá od
 důstojníka, s ním pracuje, že Ty, mamulo, jsi rovněž
 vypravoval, že jsi nějak popraven, vybrá propuštěn a po-
 slán do Německa, a že jsi. To nikdo nevěděla, který
 mu tyral. Je to, nic nevíš, že jsi něco takového ne-
 konu vypravoval, ale nem to ovšem žádný abotín.
 Budou to však teď vyslyšet, kama jsi to řekla, aby se
 dostali na stopu spozem k Moravci. Tobě asi by se nic
 jiného, než říci pravdu, at' to jsi dopředu jablohlin.
 Neleť se proto páme zavírat. Z máměny chci se vrátit
 nebude nic. Zlobi se na tebe. Mě jsi vřel a toho raději
 vydráceli jsme jsi horší věci, v obrovské koutě, je to to
 budiž ponížení, abys nikomu se o mne ani slovo ne-
 zmiňovala. Vše se přebroň a kámen je vřelá síla.
 Proto - mlčet, mlčet, mlčet! Jen sice toho mi raději
 jen o Tebe máš obavy. Možná se za Tebe - přes páme
 ještě za svou jsem slyšel přibíhající zprávy. Snad nem
 věštil lepší věci! Tak mi toh vyprávěl, ty to nej-
 dáne dobroty, kamárádky, které vyprávějí páme, mi
 přejí, je proto hlada nemám, je to malice, at' o Mě
 zvětš porci, ale je to přece cizí, a člověka jako blažně
 domů, že tu nemí tak do sebe opouštěne. Mě mi tedy
 neposíle, at' mám esse ještě nějaká čora nepřijímavost.

Moji drazí, dnes mám smutnou neděli, plnou starostí. V pátek 13. jsem byl u výslechu. Prý jsem jim nejdůležitější věci zamlčel. Bránil jsem se a ještě se budu bránit. Více starostí mi však dělá to, že zatkli člověka, který byl ve spojení s Morávkem (také důstojníkem), po němž nejvíce pátrají. Vypověděl, že mu Morávek říkal, že se dověděl od důstojníka, s nímž pracuje, že Ty, mamko, jsi tomuto vypravovala, že já nebudu popraven, nýbrž propuštěn a poslán do Německa, a že jsem Ti ukázal úředníka, který mne týral. Je to sice nešikovné, že jsi něco takového někomu vypravovala, ale není to žádný zločin. Budou Tě však teď vyslýchat, komu jsi to řekla, aby se dostali na stopu spojení k Morávkovi. Tobě nezbyvá nic jiného, než říci pravdu, ať to již dopadne jakkoliv. Nedáš se proto sama zavřít. Z návštěvy čtvrtě asi nebude nic, zlobí se na Tebe. Nic si však z toho nedělej, vydrželi jsme horší časy, vydržíme i tento. Jen Ti to budiž poučením, abys nikomu se o mně ani slovem nezmiňovala. Vše se překrutí a honem za tepla donese. Proto - mlčet, mlčet, mlčet! Sám si z toho nic nedělám, jen o Tebe mám obavy. Modlím se za Tebe. - Dnes ráno, ještě za šera, jsem slyšel skřivánka zpívat. Snad nám věstil lepší časy! Taky mi Bůh vynahradil ty Tvé nevydané dobroty. Kamarádi, kteří vydávají stravu, mi přejí, a proto hlad nemám. Je to maličkost, o kterou zvětší porci, ale je to přeci cítit, a člověka také blaží vědomí, že tu není tak docela opuštěn. Nic mi tedy už neposílej, ať není zase nějaká nová nepříjemnost.

Páni, a ani nevím, slobodní-li mused na kones vte-
 cit, nepočasi - li se mi to odvedat. He v tak alespon
 s Vami všemi hovorem, s Kdym se to neovrite, Jan Vy
 mi obcas napiste, nebudeme-li mit jic nistky, abych
 o Vas vedel. Bude-li neci chleba, jidlo, a jic
 nepřim dopisu pro Vas, jinak se ovsem ne ume ni-
 zlatte, nebudeme-li odpozivat, neboť neovim, at byh
 tak vedl. Starost takle a mne mit neovrite. Vemim
 v Bohu, ze mne nepusti. Klad neovim, klesat ne-
 masim. Ostatne mnam jic plucin, mne volaju, do
 jablicke, b ruzske, s belicki. Hable se, kulovi, kul-
 mahu se koch jicte, dlouho pite poveret, Jan aby tati to
 namku, jicte dopadlo bit. Te potichu ji doma, a-
 di-li. Bude pradi i ja te kvoli byj doma, potichu
 vat. Epnem mneho v hote, zde se chleba he kones a
 pek nvidime, jic se plim zachove, to jic jic
 jic mne s hmi s hmi s hmi, jic se vstati s hmi s hmi.
 jic s hmi vstati s hmi s hmi, kvoli v tom s hmi s hmi
 a nyzelim, ze chleba, co se umuje. Bude se s hmi s hmi
 Vepominem na Macharoni, kvoli se s hmi s hmi
 nazi nazi! To jic jic s hmi s hmi s hmi, a s hmi
 Konec jic se vstati v doli melce. Bude se s hmi s hmi
 a vede nad, jic me poveret s hmi s hmi s hmi s hmi
 ovsem. Proto, at se dize s hmi s hmi s hmi s hmi
 pro budovnost, ale nazi, jic se s hmi s hmi s hmi
 Az vse s hmi, budeme se to vstati mne s hmi s hmi

Píši a ani nevím, nebudu-li muset nakonec vše zničit, nepodaří-li se mi to odevzdat. Ale i tak alespoň s Vámi všemi hovořím, i když se to nedovíte. Jen Vy mi občas napište, nebudeme-li mít již návštěvy, abych o Vás věděl. Bude-li něco důležitého, vymohu si aspoň napsání dopisu pro Vás. Jinak se ovšem na mne neztejte, nebudu-li odpovídat, neboť nesmím, ač bych tak rád! Starosti také o mne mít nemusíte. Věřím v Boha, že mne neopustí! Hlad nemám, mlsat nemusím. Ostatně mám ještě slaninu, marmeládu, dvě jablíčka, 6 česneků, 5 balíčků Hašlerek, cukroví, cukr - mohu si tedy ještě dlouho přilepšovat. Jen aby Tobě to, mamko, šťastně dopadlo. Děti Tě potřebují doma, a - dá-li Bůh - snad i já Tě budu brzy doma potřebovat. Splnění mého úkolu zde se chýlí ke konci a pak uvidíme, jak se páni zachovají. Svoji práci jsem už téměř skončil, oni se však teď nějak kroutí. Jsem s tím však zcela spokojen. Vidím v tom vůli Boží a myslím, že chápu, co znamená. Budu se tím řídit. Vzpomínám na Macharovu „Modlitbu“: „Pane, tou ocelí nás učiň!“ Byl jsem v pátek dosti zkrušen, ale nakonec jsem se vrátil v dobré náladě. Bůh ví, co činí, a vede nás, jako na provázku - zasluhujeme-li to ovšem. Proto, ať se děje cokoliv, učme se z toho pro budoucnost, ale nikdy neklesejme duchem! Až vše skončí, budeme na to všichni moci vzpomínat

s uspokojením a s vřelou láskou jsem neděle na-
dávno. A v bytův peníze pro nás, i pro naši
potomstvo. Zetím pro dušičku Končím.

12. 3. 1942

Milý, když tento dopis odešleš, jsem z toho
málo a málo, ale vřelou láskou jsem tě a plně
nemám, co bych ti našel a přelámal. Pro
vřelou láskou. Měděný, i když jsem tě
ani psal o dopisoch, nemám, i když se domněl
být, že tě vřelou láskou jsem tě a plně
nemám, i když jsem tě a plně nemám. Na vše
nemám - tě a plně, i když jsem tě a plně

18. 3. 1942

Ani dnes jsem ti vřelou láskou nebyl, jak to
vřelou láskou? Slavnostní večer, ale budu mít
i když se nemůžu, nebo nebudu mít vřelou
nemám s sebou. Dostali jsme dnes Kalině Kubin
rybí a posolů k večer, i když jsem si to
nemám vřelou. Mámé práskání vřelou
chleba se slavností a s marmeládou, i když
Keky, Kalině, jablčák, vřelou láskou a
To bude hodina, ne? Mámé, ne, abychom
nemám dopadlo i vřelou. Láskou a posolů
Vřelou vřelou vřelou. Na sledování. Vřelou láskou a

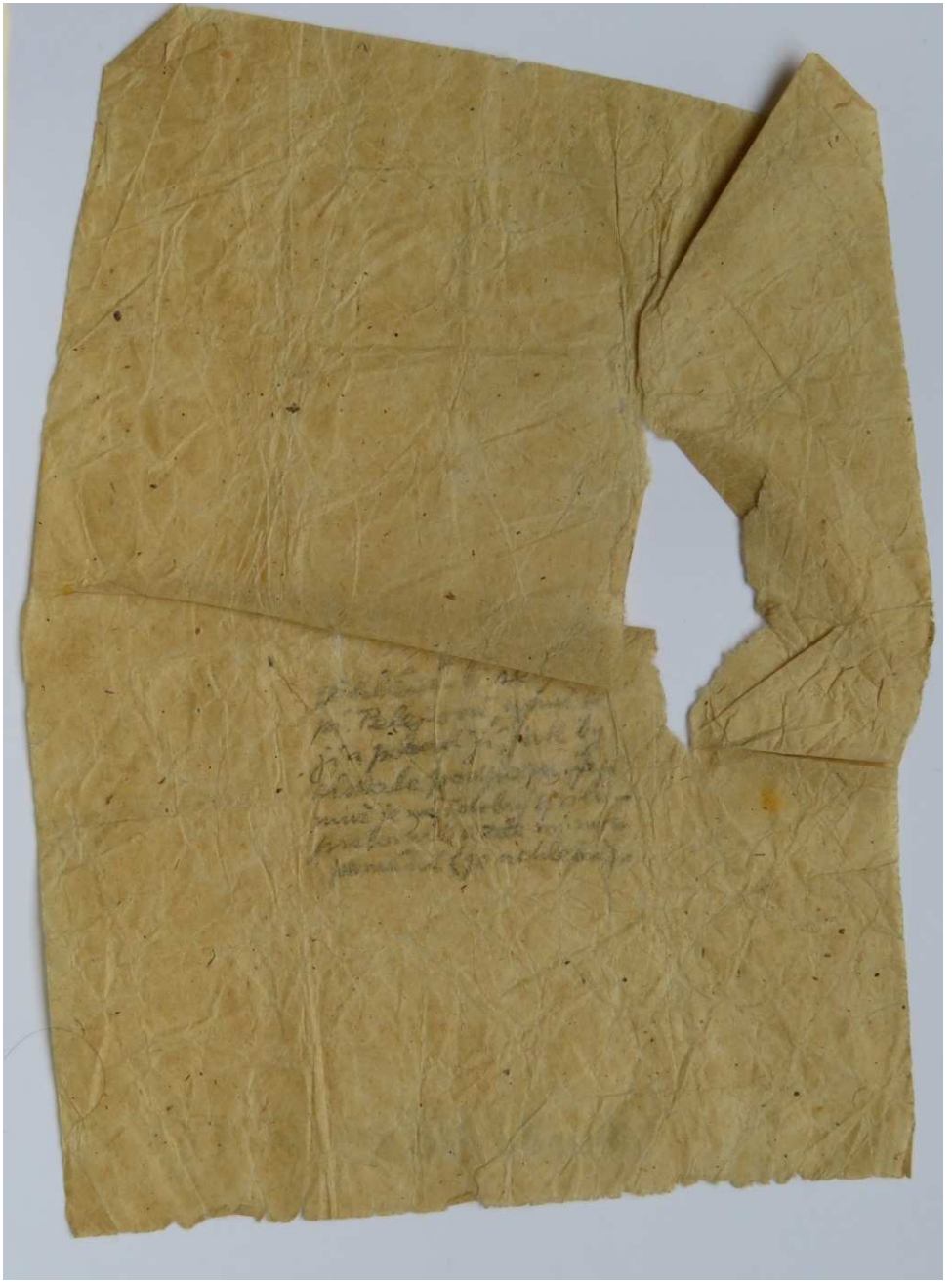
s uspokojením a s vědomím, že jsme nežili na-
darmo. A v tom bude posila pro nás i pro naše
potomstvo. Zatím pro dnešek končím.

17. 3. 1942

Nevím, kdy tento dopis odevzdám. Zatím
mne k novému výslechu nevolali a proto
nevím, co bude z našeho shledání. Pro
všechno končím. Nedávej nikomu nic číst
ani se o dopisech nezmiňuj. Vše se donese!
Líbám Vás všechny vřele, pozdravuji všechny
a modlím se za Vaši bezpečnost. Na shleda-
nou - čím dříve, tím lépe. Tvůj Pepa a Váš taťka

18. 3. 1942

Ani dnes jsem u výslechu nebyl. Jak to asi
zítra dopadne? Slavnostní večeři ale budu mít,
i když se nevidíme, nebo nebudu smět vzít
nic s sebou. Dostali jsme dnes kelímek Kutinovy
ryby v rosolu k večeři, schoval jsem si to tedy
na zítřek. Kromě pankrácké večeře budu mít
chléb se slaninou a s marmeládou, rybu v rosolu,
kexy, koláčky, jablíčko, čokoládu a hašlerky.
To bude hostina, ne? Modlím se, aby zítra vše šťast-
ně dopadlo i mně i Vám. Líbám a pozdravuji
Vás všechny vřele. Na shledanou! Váš taťka a Pepa

Ohlásí-li se se u Tebe
pí. Pelejová, ujmi se
jí a porad' jí, jak by
získala podporu. Její
muž je náš dobrý spolu-
pracovník a zde mi moc
pomáhá (je u chleba).

Poslední moták není datován a nelze zjistit, kdy byl manželce předán.

Další část korespondence existuje pouze v opisu pořízeném zřejmě některým z rodinných příslušníků krátce po válce.

Moji drazí, milovaní, jediní!

Nesmírně jste mne potěšili svoji návštěvou! Tentokrát bych sám si nebyl vymohl prostě proto, že za takových poměrů byl bych o ní ani nežádal. Páni se teď všelijak kroutí, když mají plnit, co slibovali, a na druhé straně zdá se mi, že Morávek pracuje proti mně. Musím tedy se bránit na dvě strany. Přitom to ten nešťastník dělá tak hloupě, že jen zadrhuje síť nad sebou, tak že pochybuji, že ještě vyvázne. Jenom prosím Tě, mamko, nikomu nic nevykládej, neboť kdož ví, jakými cestami vše dojde k Morávkovi a od něho do Bredovské. Už se Tě páni ptali? Sama ovšem nesmíš nic podnikat ani prozradit, že něco víš o těch řečech. – Už zase tři dny uplynuly od Vaší návštěvy. Ve čtvrtek jsem byl tak nasycen, že po příjezdu na Pankrác jsem od hostiny upustil. Největší radost jste mi udělali Vaší fotografií. Stále se na ní dívám a nemohu se vynadívat. Jste tu teď stále se mnou a při tom jsem šťasten, že tu jste jen na obrázku a ne ve skutečnosti. Raději ať se dostanu já k Vám než Vy ke mně. Vaše milé přání jsem četl již aspoň stokrát. Je to již třetí dopis. Složil jsem si je pěkně dohromady, a když je mi smutno, čtu pěkně jeden po druhém a hned je mi lépe. Větvičku kočiček jsem zastrčil k Vaší vánoční větvičce, visící nad stolem. Udělal jsem z ní tak jarní větvičku. Však i to jaro je takové – slunce krásně svítí a přitom mrzne. Topí nám tu jen od 7 do ½ 2. hod., ale i do večera se to dá již dobře vydržet. Ve čtvrtek jsem byl zase radostným vzrušením přes půlnoc vzhůru. Jak jsem děkoval Bohu, že vše dobře dopadlo. Zase budeme trochu klidnější, když jsme se sešli všichni živi a zdraví. Dá-li Bůh, uvidíme se po třech nedělích zase, budou-li poměry příznivější. Stále na Vás všechny myslím a prosím Boha, aby nás brzy šťastně vyvedl

ze všech těch nesnází a nebezpečí, v nichž jsme se octli. V pátek jsem měl klid, zato v sobotu jsem byl u výslechu od ½11 do ½2 a v noci na dnešek podruhé, náhodou v tytéž hodiny jen o půl dne později. Myslím, že to dobře dopadlo. Ostatně teď tam budu asi častěji. Dnes v neděli píší a při tom se dívám na Vás a přemýšlím o Vaší budoucnosti. Bylo by to krásné, kdyby se Veník stal mužem vědy a Míla umění. Beztoho z mého původního snu, aby Veník byl technickým a Míla obchodním vedoucím společného podniku, nic nebude. Chce-li Míla na profesuru, nebudu mu bránit. Ani Veníkovi bych nebránil, kdyby chtěl mermomocí na vojnu, kdyby ovšem to poměry připustily. Myslím však, že by bylo Veníka a jeho svědomitosti škoda pro toto řemeslo a že si získá daleko lepší místo v životě jako podnikavý technik a inženýr. Míla by ovšem měl z kantořiny také hubený krajíc, získal-li by však něco psaním, snad by na tom též nebyl zle. Ostatně, to jsou sny a jejich uskutečnění v téměř nedohledné budoucnosti. Ale i takové sny člověku zpříjemňují nepěknou dnešní skutečnost. Mám ostatně ještě jiné sny – pro mamku i pro sebe, ale k těm se zatím ještě nepřiznám, nejsou dosud zralé. Zapřáhneme však mamku také do práce, abychom jí vyvedli z její domácnosti, kde se už napracovala dost a dost. Snad nám Bůh dopřeje, aby se splnil první předpoklad k tomu, můj návrat k Vám, domů, mezi své, mezi lidi mluvící lidským jazykem a nehulákající stále jak na lesích. Opájím se tou nádhernou představou jako nejlepším vínem, a to přitom nechci nic víc, než poctivě sloužit své rodině, svému národu, Slovanstvu a dobrým lidem.

Dnes je již pondělí po květné neděli. Včera jsem chtěl psát, ale najednou mne přišli holit, za hodinu zase stříhat, abych byl připraven k výslechu. Požádal jsem ještě o kleště na nehty, ale na ty čekám dosud. Samým neklidem jsem k psaní sednout nemohl. Týden uplynul celkem klidně. Ve středu nás překvapili večerí: půl litru mléka a také asi tolik bylinkového čaje. Bylo to poprvé a velmi jsem si pochutnal. V úterý večer byla jaternicová polévka a ostatní dny obvyklá zelenina. V pátek jsem byl u výslechu, kde mi zase vyčítali, že jsem jim leccos nepověděl, co se pak dověděli od jiných. Nebylo to však nic důležitého.

Dnes, v pondělí, byl jsem zase u výslechu. Chtěli ode mne vysvětlivky k seznamům podporovaných, které našli u Machačíka. Bohužel, jsi v těch seznamech také. O Tobě sice řeč dosud nebyla, ale mohu to čekat každý den. Není vyloučeno, že se i Tebe budou ptát. Protože Tobě nosili peníze neznámí páni a říkali, že je to záloha na můj plat, brala si je a neptala ses, kdo to je. Byli asi v mých letech, hubení, vyholení, vlasy kaštanové, druhý šedivé. Sama o sobě o tom ovšem řeč nezačíněj, odpovídej jen na to, co se Tě budou ptát. Přinesli někdy tisíce, někdy dva tisíce, někdy nic. První peníze byly asi v srpnu nebo v září 1940. Do té doby jsi žila z výtěžku za věci prodané z domácnosti. Snad dá Bůh, že vše šťastně dopadne. Ani nevím, zda budu moci tyto lístky doručit. Rozhodně se o to nepokusím, budu-li cítit nebezpečí. Bylo by to velmi zlé, kdyby na to přišli. Musím být stručný, aby toho nebyl balík, ač tak rád bych s Vámi všemi aspoň písemně porozprávěl. Mluvím aspoň s Vaší fotografií. Vidím na ní, že máš na ní brož i prsten. Z dvacetiletí ovšem, chudáčku, bys byla si musela vzít jen krajíček pankráckého chleba. Budu Ti moci vůbec kdy vynahradiť vše to, co jsi musela prožít pro to, že já jsem sloužil národu tak, jak mi velelo mé svědomí, bez ohledu na utrpení, jež za to stihne Vás všechny i mne?

Moji nejdražší, milovaní!

Včera, ve středu ráno, ještě za úplné tmy, hned po budíčku, přinesli mi Vaše Velikonoční pozdravy. Sotva si dovedete představit moje štěstí, když jsem dostal Vaše řádky do ruky, i když jsem je ještě nemohl číst. Teprve po snídani a po úklidu lůžka se natolik rozednilo, že jsem se mohl pustit do čtení. Jak jste mne potěšili, moji milí! Tobě, Veníku, děkuji za pěkný přehled noviniek. Vše mne přirozeně velmi zajímá, protože si dokombinuji i ostatní, důležitější věci. Z Riegra už asi nadělali u Vás ložiska do tanků, nebo už se ani tam bronz neužívá? Také změny našeho pravopisu jsou zajímavé. Člověka by jen zajímalo vědět z jakých hledisek jsou dělány. Z kurzu si nic nedělej, však na technice se doučíš vše potřebné. Jen matematiku stále pěstuj, ať si udržíš mozek v tréningu. Děkuji Ti nejvíce za Tvé přání hřejivého sluníčka. I já věřím v jeho čarovnou moc, až bude hodně pálit. Tobě, Mílo, děkuji za přehled Tvé četby. Myslím, že bys měl číst každou knihu dvakrát, jednou jako průměrný čtenář, zvědavý na obsah, podruhé jako kritik, který si všímá výstavby děje a prostředků, jimiž autor dosahuje vhodného účinku u čtenáře. Tím bys mohl hodně získat pro svoji zamýšlenou životní pouť. Jen nezapomínej na ostatní učení! Hitler chtěl být malířem a proto se na reálce schválně špatně učil, aby ho z ní vzali a dali na akademii. Tam ho však nepřijali, protože zjistili, že má nesporné nadání k architektuře. Byl by musel na techniku, ale pro tu mu chyběla maturita na reálce. Celý život nemohl dohonit, co promeškal jako chlapec ve škole. Filosofii si zatím příliš hlavu nelam. Ve vyšších třídách stejně ji budete mít jako školní předmět. Zatím se více zdokonaluj v básnických a romanopisných formách a prostředcích, jak působit na

čtenáře, aby cítil tak, jak Ty si přeješ. – Dnes jsem si Tebe, mamko, nechal na konec. Dívám se na Tebe a přemýšlím, zda Ti bude kdy život moci vynahradit všechno Tvé odříkání, Tvé starosti a bolesti. Chudáčku, nemáš věru lehký život s námi třemi kluky! Bůh Tě ušetřil dříve starostí o smrtelné choroby dětí, za to teď sedíš nade mnou jako nad dítětem, stíženým záškrtem a nevíš – vydrží, nevydrží? Věř v milost a moudrost Boží, že vše dopadne šťastně tak, jak to bude pro nás všechny nejlepší! I Ty se uklidni! Pláčem, bolestmi, starostmi ničemu nepomůžeš, jen sobě uškodíš. Skutečně nemůžeš, ba nesmíš hnout ani prstem, aby se to zas nějak nepokroutilo. Ke všemu máš ještě starosti o babičku. Je to stále stejné u nás – buď ryc nebo nic! Přeji Tobě i babičce, aby se brzy uzdravila a Ty abys byla zbavena těch nejtěživějších starostí.

Ať už bude zase brzy u nás to „nic“ pokud běží o starosti. Jen ať Ti dá také Tvá ruka pokoj. O moje jídlo neměj obav. Hlad nemám, co jsi mi v únoru dala, jsem spíše mlsal než jedl. Nikdo teď nesmí do cely nic přinést. Je to všeobecný zákaz, a proto se nad tím nermuť. Jsou tu lidé již třetí rok a jsou živi a zdraví. Já tu jsem právě dnes teprve 25 neděl, čili 175 dní. Za týden to bude půl roku. Je mi smutno bez Vás všech, zvláště proto, že Vám nemohu pomoci nésti starosti dnešních dnů. Věřím však v Boha, že mi dopřeje té milosti, abych se zase mohl starat o Vaše potřeby a o Vaše blaho. Jak jinak si toho budeme vážit! Dnes jste tu někdo byl tak blízko mne a vidět jsme se nemohli! Jaké trápení! V Ch. i Z. všechny srdečně pozdravuji, stejně i Vaše starší, mladší i nejmladšího (sekundána). O prádlo neměj obav, 5 souprav je stále v oběhu: 2 špinavé, 1 na mně a 2 čisté. Kromě toho mám v záloze 1 košili, 3 páry ponožek a asi 18 kapesníků. Nahromadily se u mne tím věčným přepíráním špinavých. Dnes jsem zase jeden přepřal. Nové

šetřím. Zima mi není, proto jsem teplé prádlo vrátil. Stále nám ještě topí. Mýdlo ještě aspoň dva měsíce vydrží, snad i déle. Dostáváme komisioní, na prádlo je dobré. Za chvíli nám přinesou večeři, a proto pro dnešek končím. Stále na Vás všechny myslím, čtu, přemýšlím, modlím se za Vás a tak mi čas rychle ubíhá. Škoda jen, že konec stále je ještě v mlhách. Posílám vám všem tisíce políbení!

Boží Hod, 5.4. 42

Moji nejdražší, jediní!

Přeji Vám všem z hloubi srdce, abyste strávili Velikonoce klidně a šťastně, bez vzrušení ničím nepříjemným. Přeji Vám, aby už babička nestonala, abyste alespoň tam byli klidnější. Vzpomínal jsem na Vás včera, kde asi slavíte Vzkříšení. Já je oslavoval za svým stolečkem dvojnásobnou porcí zelné polévky. To kamarádi mi jednu přidali a mně udělala radost právě jejich dobrosrdečnost. Také černé kávy jsem dostal dvakrát, což bývá častěji. Dnes už od časného rána na Vás myslím, co děláte a je mi velmi teskno po Vás. Ráno nás překvapili černou kávou místo bílé. K obědu byl sekelský guláš, který je lepší než obyčejný, protože v zelí se maso přece jen promíchá a neklesne ke dnu, odkud je my obyčejně nedostaneme. Skutečně bylo v zelí několik kousíčků asi 1 cm dlouhých a půl cm tlustých. To je hotová událost! Večeři nás překvapili. Přinesli ji už po poledni a bylo to osm syrečků a černá káva! Božíhodová večeře, že? Já jsem byl ovšem zajištěn. Syrečky a dva krajíce chleba jsem snědl v 1 hod., aby mi tu nekazily vzduch, a ve 3 hodiny jsem si udělal hostinu: 4 krajíčky chleba se slaninou, 2 s jahodovou marmeládou, černou kávou, 2 hašlerky, 3 tabulíčky čokolády, poslední koláček a keks, poslední jablíčko a 1 cikánku. Přitom jste Vy stáli na stole a dívali jsme se na sebe. Najedl jsem se až, až. A to mi ještě zbylo 6 lístků slaniny, 8 tabulíček čokolády, jedny hašlerky a půl

cikánek, skoro všečen cukr a všečen česnek. Tento šetřím, až bude tepleji, abych mohl po jídle vyvětrat a aby to tu příliš nenačichlo. Teď už na něj také dojde. Utřu jej se solí a natřu na chléb. To bude pochutnání! Chleba mám v záloze jeden bochánek, není mi tedy zle. Tak tu hospodařím, a když nemusím k výslechu, jsem zcela klidný. Kdybych byl u Vás, byl bych ovšem ještě klidnější, protože bych Vás stále viděl a neměl bych starosti o Vás. Dívám se ovšem stále na Vás, ale co je to platné, když nemluvíte a nehýbete se! Poslal jsem ve čtvrtek domů staré rukavice, aby mi tu nepřekážely. Rád bych poslal i černý kufřík, který mám vypůjčený od Linhartů, ale nevím, podaří-li se mi to, protože jej mám uložený v kanceláři a tam jsou se vším velké cavyky. Mám tam i prázdné tobolky a hodinky. Kdyby mne odtud někam poslali, poslal bych to domů poštou, nepodaří-li se mi to poslat jinak. Píši to zatím proto, abyste nebyli překvapeni neznámým kufříkem a abyste jej pak laskavě a s díky odevzdali. -

Vracím se ještě k Tvé básničce, Mílo. Hned při prvním čtení mne zarazilo, že ve druhé a třetí sloce ve druhém a čtvrtém verši máš obrácený rytmus proti ostatním slokám. Proto by bylo lépe i tyto sloky přizpůsobit ostatním. Také ta svatba zvířátek není právě šťastný obraz. Skáčeš z kytíček na zvířátka, pak na vlčí mák a na zvířátka. Snad je lepší dát kytíčky dohromady a zvířátka také. Mohlo by to být:

Zem byla mi dobrou matičkou,	S vlčím mákem rád tancoval,
tatínkem modrý les,	z traviny rosu sál,
mluvil jsem s každíčkou kytíčkou,	sledoval rej jsem zvířátek,
kvetoucí líbal vřes.	spokojen jako král.

Má-li úvod, tj. líčení minulosti 4 sloky, má mít stať, tj. přítomnost, asi šest slok a závěr, tj. budoucnost, dvě sloky. První sloka stati by měla naznačit všeobecnou skutečnost – zhasnutí sluněčka, v dalších pak nějaké výrazné vlastnosti slepoty. Mezi nimi, na vhodné místo, dát tu o

oddaném psu. Tedy 1. sloka stati: Sluníčko zhaslo mi navždycky,
šediny vítr svál,
vratký krok nese mne v nelidsky
děsivou, temnou dál.

Závěr:

Až pak můj den přijde poslední, V příkopě najdou mne mrtvého,
nebudu moci dál, u úst mám skývy půl,
klesnu na klín země matičky, u nohou Reka, psa věrného,
jak jsem si vždycky přál. na prsou mošnu, hůl

Kdybys ovšem dokázal vše povědět méně slokami a silnějšími obrazy, bylo by to možná ještě lepší. Zkrátka, třeba pilovat. Na těchto příkladech jsem Ti zaznačil, jak asi postupovat. To víš, řemeslo je řemeslo. I velcí mistři pilují a opravují. – Zda-li pak budeš mít, Veníku, v pondělí prázdnou. Kdypak jsou Svatodušní svátky? Pomalu se šerí, až teprve odtlouklo 6 h. Dnes bylo sluníčko skoupé, jen tak jedním okem na nás mrkalo. Nu snad bude také jednou lépe. Líbám Vás všechny a večer i ráno se za Vás modlím. Vyslyší Bůh naše modlitby? Věřím, že ano a že i nám vzejde slunce, jak si přejeme!

12.4. 42

Zase je dnes neděle, poslední před vašimi narozeninami, mamko a Veníku! Podaří se nám uvidět se? Na Velikonoční pondělí jsme měli sváteční večeři: dvě půlky uzené ryby, ale ne uzenáče. Byla tužší a namočená jako v marinádě, ale bez chuti. Pochutnal jsem si na té neočekávané lahůdce a ještě jsem ji zajedl chlebem s marmeládou. Tak jsem tedy oslavil svátky. Ve středu jsem si poprvé utřel dva stroužky česneku se solí a nesmírně jsem si pochutnal. Ve čtvrtek a v pátek jsem byl u výslechu u 2. oddělení, nemluvil jsem tedy s našimi pány a nemohl

je o návštěvu požádat. U výsledku šlo jen o bezvýznamné maličkosti, byl jsem hned hotov. Ve čtvrtek jsem dostal v pořádku prádlo jako pozdrav z domova. Zbylo mi tu teď 15 kapesníků, ty, které jsem dal do kufříku v to nepočítaje. Dám-li Ti nějaké při návštěvě, bude o ně méně. Tak si budeš moci spočítat, chybí-li něco. Ve čtvrtek při návratu do cely jsem tam našel svůj oběd, ale dozorce mne poslal pro druhý. Měl jsem tedy dva a ještě k tomu guláš s brambory. To jsem se najedl! Zato v pátek jsem nedostal oběd žádný, protože než jsme přijeli, již ho odtud odvezli. Zato jsem dostal zase dvojitou večeři, zeleninu a černou kávu. Doplnil jsem to chlebem a zase jsem měl dost. V sobotu jsem si zase udělal chléb s česnekem a ještě jsem od kamaráda dostal dvojnásob polévky. Dnes, v neděli, jsem zase hodoval. Měl jsem dva krajíčky chleba s česnekem, dva se slaninou, dva s marmeládou. Jedna hlavička česneku tím zmizela. Zítra budu na Veníkovu počest opakovat, jen česnek vynechám, abych v úterý nepáchl. Také jsem již začal cukr. Dal jsem si po obědě a po večeři po jedné kostce jako černou kávu. Také na úterý na Tvoji počest mám schovány dva kousky slaniny. Na Mílovy narozeniny si schovám Hašlerky. – Dny tu teď plynou docela klidně. Dokončil jsem „Mein Kampf“, ale k výměně jsem se nedostal. Zase vypravují transport odtud. Protože v poslední době hodně zatýkali, zase se to pomalu naplnilo. Je to tu jako na seřazovacím nádraží, jedni přicházejí, druzí odjíždějí, stále pohyb sem a tam. Jen konec stále nevidět! Už bude téměř polovina dubna a situace stále téměř stejná jako v listopadu. Tak všichni toužíme po tom, aby se už válka chýlila ke konci. Vždyť jen pak můžeme doufat ve vysvobození! Nu což, nic nespravíme, musíme se tedy ozbrojit andělskou trpělivostí a pevnou vírou v dobrotu Boží. Vytrváme! – Těším se na brzké psaníčko od Vás. Je

babičce už lépe? Pozdravuji všechny a přeji všem pevné zdraví. Vás všechny objímám a líbám, pozdravuji Vás a modlím se za vaši bezpečnost, zdraví a štěstí. O Vašich narozeninách budu v duchu s Vámi! Tiskne vám ruce a na psaníčko se těší

Váš Pepa a tatka.

Dnes první den nám netopili, dalo se to již vydržet.

Pankrác, 12.4. 42

Má milovaná Máňo!

K Tvým zítřejším narozeninám nemohu Ti, milá má, dáti nic jiného, než toto vřelé upřímné přání. Jsem chudší na statky pozemské než kdy jindy kdy býval. Za to jsou bohatší mé city a má úcta k Tobě než kdy jindy. Přeji ti, duše má, abys ve zdraví přečkala celý ten čas naší bídy a utrpení a aby ses za to dočkala klidného a spokojeného života alespoň v pozdním létě našeho manželství. Přeji Ti také, aby ses dočkala radosti na dětech, aby Ti hoši vynahradili mnohonásobně všechny ty starosti a péči, kterou jsi jim věnovala. Konečně Ti přeji splnění všech Tvých přání, o nichž vím, že jsou jen dobrá. Dopřej mi Bůh, abych i já Ti mohl někdy vynahraditi všechno to utrpení, jež jsi pro mne prožila. Jistě jsi netušila ani před 30 lety, kdy jsme spolu začali chodit, ani před 20 lety, kdy jsme měli po svatbě, jak bouřlivý život prožiješ se mnou a pro mne. Tak to však již bývá ve světě, že život chystá člověku ta nejneočekávanější překvapení. Jsou to zkoušky životní zdatnosti a odolnosti. Lidé silní a schopní po nich sílí ještě více, lidi slabé zlomí a odstraní. Ukázala jsi se býti silnou, silnější než jsem kdy očekával. Zůstaň takovou až do konce a já budu na Tebe hrdý. Necht' Tě Bůh posiluje a doprovází na celé další Tvé životní pouti!

Jsem rád, že alespoň o Veníka nemusíš mít takové starosti, jako když

byl ve škole. S Mílou si starosti nedělej. Ta nejhorší klackovitá léta má již za sebou a teď již bude dosti starý, aby pochopil jak si kdo ustele, tak si také lehne. Nestačí-li mu domluvy jeho vlastního života, Tvoje domluvy mu nepomohou. Ať pracuje samostatně, ať si zvyká na samostatnost, raději dříve než později. Ovoce svého snažení bude sklízet sám, ať se tedy zařídí podle toho. Ty pak si trochu oddechni a uklidni, čti si také něco a poslouvej rádio a snaž se nemyslet příliš na málo vábnou přítomnost. Škoda, že člověk také nemůže přespat týdny nepřízně životní jako jezevec a že musí vše prožívat bdělý, ba až příliš bdělý. Věř v Boha, že nás vede tak, jak je potřebí a že nás také dovede k šťastnému cíli. Ať nás potká cestou cokoliv, na tom nezáleží: hlavní je, abychom došli až tam, kam je nám určeno dojít a abychom vykonali všechno to, co je nám životním údělem. Bez Boží pomoci by se nám to nepodařilo. Líbám Tě, Máňo má, vřele, objímám Tě a tisknu Ti ruce s přáním všeho blaha.

Tvůj Pepa

Pankrác, 12.4. 42

Milý Václave!

Zítřka Ti bude již 19 let. Nadchází Ti poslední rok mladistvých let, za rok již nebudeš mladíkem, nýbrž mladým mužem, povinným brannou službou za národ a vlast. Přeji Ti tedy k Tvým posledním mladickým narozeninám skálopevné zdraví pro celý život, abys vždy byl schopen konat povinnosti, které ti život uloží, dále jasnou mysl, vyrovnanost a klidnou spokojenost, abys dovedl vždy moudře a ne škarohlídsky jít životem po správných cestách za cílem, jež si zvolíš a vytkneš, a konečně štěstí a úspěchy v Tvém životě osobním, rodinném, národním i lidském vůbec. Nyní Ti nastává povinnost volby cíle Tvého osobního

života, tj. volba povolání. Ať je to povolání jakékoli, je-li konáno s láskou, svědomitě a se snahou přinést v něm něco nového, lepšího, pak každé dává na sta možností vyšínouti se nad průměr a získati vážnost a úctu ostatních lidí i spokojenost a klid vlastního svědomí. Chtěl jsi být důstojníkem – nedovolí-li to poměry – inženýrem. Uvažuj o obém a hlavně se snaž vyřešit si otázku, co chceš přinést zvláštního tomu nebo onomu povolání a co očekáváš od něj pro svůj život. Není vyloučeno, že obé bude možné. Situace rozhodně nebude tak růžová, aby bylo možno žít bez armády. Před 22 lety mne život postavil před tutéž otázku, jen moje touha dávala oběma povoláním opačné pořadí. Když jsem uvážil své schopnosti a všechny ostatní okolnosti, rozhodl jsem se, že raději budu dobrým důstojníkem než špatným inženýrem, neboť jako takový bych se nikdy nedomohl svého snu – vlastního podniku a samostatného postavení. I Ty uvažuj nyní klidně a bez předsudků o sobě a o své budoucnosti, abys do podzimu tuto vysoce důležitou otázku svého života správně a závazně rozřešil. Potom musíš napřít všechny síly, abys na zvolené životní cestě co nejúspěšněji a nejrychleji došel svého cíle. Nevadí, zvolíš-li si svůj cíl tak vysoko, že k němu vůbec nedospěješ, vždy se však dostaneš dále, než kdybys svůj cíl zvolil nízko a po jeho dosažení stál tu bez rady, co dále. Ovšem cestu za cílem si rozdělíš na úseky a budeš propracovávat se z jednoho úseku do druhého. Vždy však musíš vědět, co na konec chceš, abys nezahloupl v životě a neztroskotal. Po několika letech budeš nucen vytýčit si cíl svého rodinného života. Toto rozhodování není tak vázáno na určité datum, jako rozhodnutí první. Přece však přicházíš do let, kdy i o tom musíš uvažovat a pomalu se připravovat. I příliš brzká, i příliš pozdní svatba je omylem. Národnostně smíšené manželství je přímo chybou, neboť vždy mohou nastat okolnosti, že národnostní nesoulad může být zkárou manželství. Věno není rozhodující, zato rozhodující jsou tělesné

i duševní vlastnosti, které se projeví nejen na soužití samém, ale hlavně na dětech, které jsou pokračováním vlastního života a tedy zárukou vlastní nesmrtelnosti. O cílech života národního a všelidského máš ještě dobře deset let času uvažovat a proto zatím o nich pomlčím. Přeji Ti, synu, ze srdce, abys našel správnou cestu pro svůj život. Je to mé nejvřelejší přání pro Tebe k Tvým devatenáctinám!

Líbá Tě a objímá Tvůj taťka

Pankrác, 12.4. 42

Milý Miloslave!

Tvé šestnácté narozeniny přijdou až za měsíc, ale ježto člověk nikdy neví, co bude zítra, natož co bude za měsíc, píše Ti toto přání již dnes, abys nebyl zkrácen. Vidíš hochu, Tvá chlapecká léta již uplynula a stal jsi se mladíkem, který už může chodit do tanečních. Zda-li pak cítíš na sobě tuto změnu? Či jsi pořád takové děcko, jako jsi byl před dvěma léty, když jsem odešel z domova? Přeji Ti, Mílo, upřímně, aby se Tvé zdraví upevnilo, abys byl zdatným příslušníkem našeho národa. Přeji Ti také, abys brzy povahově vyvrál na snaživého studenta a váženého pracovníka. Tvoji dobrou náladu, která se projevuje i na fotografiích, to nemusí nijak zakalit, právě naopak, spíše jí to může dodat vnitřního odůvodnění. Je vždy lépe jít životem s úsměvem, i když je někdy člověku neveselo, než mračit se i ve chvílích radosti. Důležité je ovšem, aby člověk měl stále klidné svědomí, že co dělá, dělá cele a ne polovičatě. Přeji Ti konečně vyplnění Tvých snů a Tvé touhy. Až do maturity máš sice dost času k rozhodnutí o svém povolání. Máš-li však již nyní pocit, že jsi našel správnou cestu pro sebe, pak se po ní vydej již nyní směle a bez obav, ale nezanedbávej při tom získání všeobecného vzdělání, jež je základem každé odborné duševní práce. Spisovatel musí být moudřejší a všestrannější než čtenáři, jinak jim nemá co říci a jeho

duševní výtvořy se pak hodí nejdříve do nějakého obrázkového časopisu „paní a dívek“. Tak rád bych Tě provázel krok za krokem na Tvém prvním rozběhu! Snad je však lépe, když si zvykneš již nyní na to, probíjovat se životem sám. Budeš-li mít úspěch, bude to jen a jen Tvoje zásluha, ztroskotáš-li, nebudeš smět nikoho vinit! Mládí je bojovné a touží po vítězství. Jenomže si málokdy uvědomuje, že vítězství se musí vždy dlouho a svědomitě a usilovně připravovat, má-li být jisté a nemá-li se člověk dožít neočekávaně zdrcující porážky. Uvědom si to a pusť se do práce! První Tvoji starostí buď znovu získat vyznamenání. To bude zkušebním kamenem Tvých schopností pro budoucnost. Nadání máš, možnosti klidné práce též, tedy jen vytrvalost, svědomitost a nebojácnost před námahou si vypěstuj, a pak se života bát nemusíš, ať si zvolíš povolání jakékoliv. Tedy vyznamenání ne pro známky samotné, nýbrž jako důkaz, že chceš-li něco opravdově, že si to umíš na osudu vynutit. Připravuj se k tomu již nyní. Na tom neproděláš ani v jiném povolání.

Líbá Tě vřele, objímá a přeje Ti úspěchu Tvůj táta

Toto je celá korespondence plk. Churavého z pankráckého vězení, která se dochovala. Přesto, že žádal manželku, aby ji hned po přečtení zničila.

Dá se předpokládat, že vpsaní svého „deníku“ pokračoval i po 12. dubnu. Bohužel od té doby už nebyla rodině povolena žádná návštěva a proto jej nemohl předat. Rodina nedostala ani žádný „poslední“ dopis před popravou. O jeho smrti byli informováni až s velkou prodlevou.

Jeho syn Václav, zvaný Veník, tehdy osmnáctiletý, si psal v roce 1942 deník. Vybrali jsme z něj úryvky, ve kterých se zmiňuje právě o návštěvách otce ve vězení. Přidali jsme i zápis ze srpna, kdy bylo rodině oznámeno, že byl plk. Churavý popraven. A ještě zápis ze srpna 1943, dne kdy byla zatčena jeho matka a zápis ze září 1945, kde popisuje její návrat z koncentráku.

7. 1. 1942

Den v kanceláři míjel jako obyčejně dosti rychle. Měl jsem důkladnou dřinu. Ve 3 hod. jsem se šel dovolit domů. „Starý“ dělal fóry. Idiot. Šel jsem přesto. Ve ¾ jsem přijel na Floru. Domů jsem se ani nedostal, babička na mě čekala už na ulici a sdělila mi, že mamka s Mílou někam šli, a že mám přijít za nimi do čísla 612. Víc nevěděla, ale to mi stačilo. Honem jsem jel do Pečkova paláce, vrazil do příjímací kanceláře, vyplnil lístek a utíkal tři patra nahoru zadním schodištěm, pak přešel do vedlejšího baráku a po ohlášení letěl zas tři patra dolů, tam mě chytili a dovedli o patro výš do jedněch dveří. Taťka tam už seděl s našimi. Hovořili jsme dlouho, dokonce jsme tam byli chvilkami úplně sami. Taťka už vypadá trošičku lépe, má lepší náladu, modlí se a doufá, že snad přec jen vyvázne životem. Vyprávěl nám, jak byl zatčen. Celé Gestapo, česká policie i říční policie s motorkami utvořily řetězy od parlamentu až k řetězovému Štefáníkovu mostu, napadli ho zezadu a spoutali. Strašně ho mučili, tloukli gumovými obuškami, vyslýchali, ale nic neprozradil, zaváděl je na falešné stopy a tím si postavení zhoršil. Byl strašně mučen, že téměř šest neděl nebyl schopen výslechu, nemohl se vůbec posadit a nakládali s ním příšerně. Je v cele č. 7 v přízemí na Pankráci spolu s panem Řandou, který je o 20 let mladší než taťka. Ve ¼ jsme se rozešli. ...

4. 2. 1942

Dnes je tomu 20 let, kdy naši měli svatbu. 20 let jsou manžely a přec jen 18 let byli spolu. Pozitří tomu budou totiž 2 roky, kdy taťka musel odejít z domova.

Ráno jsem v kanceláři ohlásil, že jdu na Gestapo, a tak samozřejmě

mě honem bez říkání pustili. V 9 hod. jsem vyjel, před Pečkovým palácem jsem se sešel s mamkou a Mílou a šli jsme. Uvedli nás do pokoje čís. 602, kde vůbec nikdo nebyl. Asi v ½11 přišel taťka. Přinesli jsme mu k obědu králíka na smetaně. Moc si pochutnal. Povídali jsme. Dal nám každému papírovou korunu na památku. Od nás dostal Panenku Marii s Ježíškem v pouzdře, kterou jsem koupil, když jsme byli tehdy u Pražského Jezulátka. Mamce dal ½ bochníčku vězeňského chleba. Mají prý teď už hlad. Dostávají málo jídla a hlavně žádné tuky. Dali jsme mu plný kufřík jídla a ještě krabici s pečivem. Podaří-li se mu to pronést, budou mít oba, taťka i pan Řanda, zas na delší dobu na doplněnou. Ten gestapák-tlumočník co prvně přišel s taťkou a co teď k nám chodil oznamovat, kdy máme přijít na Gestapo, tam celou tu dobu, 2 hodiny, seděl s námi, takže jsme ani nemohli nic taťkovi říci. Stejně jsme nic kloudného nového nevěděli. Situace je dost pitomá. V Rusku je to dobré, ale zato v Africe a v Asii dostávají Angličani i Američani na frak.

Taťka nám vyprávěl, jaké měli vánoce, jak tam žijí, co jedí. Asi před třemi nedělemi prý jel přes Březinu do Liberce.

Asi v ½1 jsme se museli rozloučit. Taťka šel s tím Gestapákem do kantiny a my šli tři patra nahoru, pak tři patra dolů a nakonec na ulici. Zastavil jsem se ještě doma na obědě a asi v ½3 jsem přišel do kanceláře. Náš pan chef se ani nezeptal, nač se mi vyptávali. Zato kluci měli drdy a dokonce mi nadhodili, že je to divné, že jsem jim ještě neřekl, na jaké výsledky chodím, co se mi ptají, a že mají strach, že je udám. No, to se teda řádně zmýlili. Pozoruji to už chvíli, že nějak přestávají přede mnou mluvit.

Večer píšu deník; zabralo mi to už asi 2 ½ hod. času. Pomalu mně to

myslí, ale ještě miň, vlastně pomaleji píše.

19. 3. 1942

Taťka má svátek. Mamka šla na Pankrác pro prádlo a odtud rovnou na Gestapo. Ve 3 hod. máme povolenou návštěvu. Zavolali mě státním telefonem do kanceláře a tak jsme se sešli s taťkou. Povolili 20 min. návštěvy, ale zůstali jsme 40 min. Žádné jídlo si taťka s sebou nesměl vzít. Předpisy všechny jsou zostřeny. Dali jsme taťkovi fotografii nás tří. Taťka nám dal každému jeden malý perníček – dědictví po p. Řandovi.

...

14. 4. 1942

V 9 hod. na Gestapu v Bredovské schůzka s taťkou. Popřál mamce i mně. Mluvili jsme s ním více než hodinu. Pak jsem se jel domů naobědvat, přál mamce ...

20. 5. 1942

...

V úterý byla mamka v Petschkově paláci žádat o návštěvu. Nikdo z úředníků tam nebyl a tak ji nedostala, nedostala ji ani ve středu a zato ve čtvrtek dostala na Pankráci zpět čisté prádlo. V pátek běžela proto znovu na Gestapo, tam s ní vůbec nechtěli mluvit a nakonec jí v čís. 19 v informacích řekli, že taťka byl odeslán do koncentračního tábora v Mauthausenu v Dolních Rakousích mezi Lincem a Vídní na Dunaji. Také teta Vilková nemůže dostat návštěvu, teta Roziňáková dostala zpět prádlo poštou a strýček Roziňák je prý v Baysenthu v Bavorsku.

...

A ještě tři zápisy z pozdější doby:

27. 8. 1942

... Ve čtvrtek právě v poledne přišel tajný od naší policie oznámit, že náš drahý taťka byl 30. června zastřelen na základě rozsudku staného soudu. Rozsudek vykonán v 18 hod. 30min. Smrt nastala ihned....

28. 8. 1943

Tři čtvrti roku se přehouply, aniž jsem napsal jediný řádek. Ne že by se nedělo nic zajímavého, ale rozhodně to za napsání nestálo. ...

...V úterý, 24. srpna jsem nastoupil zas do továrny. Už v 11 hod. mě volali státním telefonem domů. U nás doma totiž zatkli strýčka Wolfa, který právě přijel také z dovolené a šel se podívat na mamku. To se rozumí, celý den už byl zkažený. Druhý den jsem šel normálně do kanceláře, a když jsem se vracel domů, právě mně odváželi Gestapáci moji mamku. Skočil jsem k ní a oni mě odstrčili, že prý se hned vrátí, že to nic není. Odsekl jsem: „Já vím, jako každý.“ Bohužel moje obavy se vyplnily. Matka se nevrátila, strýček také ne a já tu zůstal úplně sám. Napsal jsem tedy alespoň lístek tetě Wolfové, aby přijela. Ve čtvrtek jsem nešel do kanceláře. Ráno jsem běžel na Pankrác s prádlem pro mamku i pro strýčka. Mamčino mi vrátili. Odpoledne jsem napsal dopis Máně Kn. do Březiny, pak pro mě přiběhl Bobek, že telefonovali z Pečkárny, že tam mám přijít. Hned jsem letěl. Mluvil jsem s mamkou a pak mi dali lísteček, že si mám jít na Pankrác pro klíče, které mamka měla s sebou v kabelce, když ji odvedli. ...

20. září 1945

Téměř dva roky uplynuly od doby, kdy jsem naposledy sedl a psal o sobě, svých drahých, svém národu. Mamka se šťastně vrátila z koncentráku^{*)}. Užila si tam dost. Po sedmi měsících na Pankráci přeložila své sídlo do malé pevnosti terezínské, odtud se podívala na Drážďany, Lipsko, Ravensbrück a zakotvila v Oranienburgu, vlastně jemu podřízenému táboru Siemensstadtu. Odtud se zúčastnila pochodu smrti od 28. března 1945 a 5. května 1945 byla osvobozena sovětskou armádou. Je mezi námi. Chybí nám tu však dědeček Wolf, který zemřel žalem nad ztrátou obou svých dětí. Strýc Tóna se už také vrátil.

...

*) Vrátila se až 2. června 1945. Jeho bratr, Miloslav, po letech vzpomíná jak krásné to shledání bylo: „Měla na hlavě takového ježečka a já jí ho hladil...“ a „Ohromně jí pomohla služka Anna Norková od generála Janáka, naše známá. Nebýt jí, tak matku zastřelili. Nohy měla oteklé, byla celá nešťastná. Šly spolu, Anna Norková jí nesla kabát a dodávala jí kuráž: „Nesmíte do příkopu, tam je smrt! Na vás doma čekají chlapi!“

Několik poznámek na závěr:

Manželka plk. Churavého, Marie Churavá (1897 – 1982), byla zatčena v srpnu 1943 a zbytek války strávila v různých koncentračních táborech. Syn Miloslav na to vzpomíná: „Byla zatčena kvůli stánkaři Linhartovi, který prodával na Nuselském trhu. „Byl to prostý člověk, rád si přihnul. A jednou se v hospodě začal chlubit, že ukrýval také

důstojníka. Byl tam fízl, sbalil ho a po nátlaku prozradil, že jsme se všichni s otcem stýkali!“

Když pak zatkli Miloslavova strýce a o den později i jeho matku, stál proti nim i stánkař Linhart. Stále tvrdil, že ona, její bratr i synové se s Josefem Churavým scházeli. „Matka nezapírala, že se s ním vídala. Ale nás se snažila za každou cenu uchránit. Uvěřili jí. Ale sama prošla třemi koncentračními tábory.“

Zemřela v lednu 1982. Na jejím pohřbu promluvil i zástupce Svazu protifašistických bojovníků. Z jeho řeči jsme se dozvěděli, že v odbojové činnosti pokračovala i tam. Zorganizovala provádění sabotážních akcí mezi spoluvězeňkyněmi. Protože plnily střelný prach do nábojů, zařídila, aby cestou do práce si vězeňkyně nabraly do zástěr prach z cesty a ten přidávaly do střelného prachu v plněných nábojích.

Zmíněný strýc Tóna je její bratr Antonín Wolf.

Data, kdy byly rodině byly povoleny návštěvy, při kterých byly dopisy s největší pravděpodobností manželce osobně a tajně předány :

7. 1. 1942 zmíněna na str. 112, na ní se asi podařilo předat první dopis, datovaný 4. 1. 1942 a 6. 1. 1942 ze str. 6 - 29

4. 2. 1942 zmíněna na str. 112, mohl být předán druhý dopis z 1. 2. 1942 (psaný mýdlem) ze str. 30 – 33

19. 3. 1942 zmíněna na str. 114 také na str. 97 (datováno 22. 3.), na které byly předány dopisy datované od 10. 2. 1942 do 18. 3. 1942 uvedené na str. 34 – 93

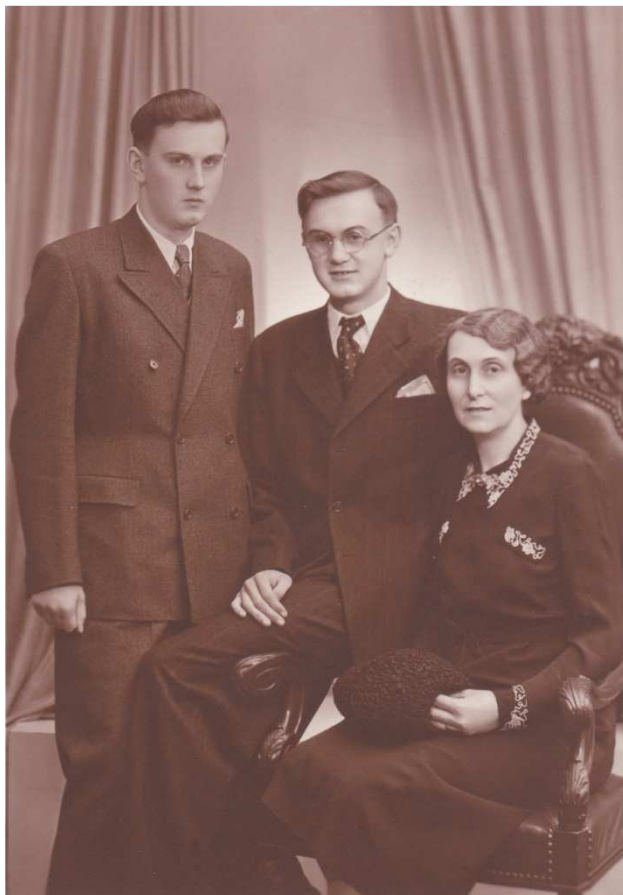
14. 4. 1942 zmíněna na str. 114, kdy byl pravěpodobně předán poslední dopis s daty od 22. 3. 1942 do 12. 4. 1942 uvedené na str. 94 – 110

Žádost o návštěvu z 25. 5. 1942, o které je zmínka na str. 114, byla zamítnuta. Ani později již k žádné nedošlo. Žádné další dopisy se nezachovaly.

Za upozornění stojí i zmínka o št. kpt. Václavu Morávkovi na str. 97 s datem 22. 3. 1942: „... zdá se mi, že Morávek pracuje proti mně. Musím tedy se bránit na dvě strany. Přitom to ten nešťastník dělá tak hloupě, že jen zadrhuje síť nad sebou, tak že pochybuji, že ještě vyvázne“. Kpt. Morávek zahynul při přestřelce nedaleko Prašného mostu v Praze dne 21. 3. 1942

*Jiří Řanda, uvedený v seznamu popravených uvedeném v textu Ing. Miroslava Flajšmana o mjr. RNDr. Josefu Jedličkovi z knihy Hydrometeorologická služba AČR 1918 – 2018: „V knize zemřelých v koncentračním táboře Mauthausen je uvedeno, že v pátek dne 13. února 1942: (pod pořadovým číslem 101) byl popraven v 15:10 hodin František Chyba, ve věku 27 let, (pod pořadovým číslem 102) byl popraven v 15:13 hodin Jindřich Fröde, ve věku věk 41 let, (pořadové číslo 103) Otakar Batlička, zemřel v 15:16 hodin, věk 46 let, (pořadové 104) Jaroslav Toufar v 15:19 hodin, věk 38 let, (pořadové číslo 105) Josef Rozum v 15:22 hodin, věk 67 let, **(pořadové číslo 107) Jiří Řanda v 15:28 hodin, věk 27 let**, (pořadové číslo 108) Jaroslav Kleiner v 15:31 hodin, věk 37 let, (pořadové 110) Ludvík Stříbrský v 15:37 hodin, věk 35 let a (pořadové číslo 111) Radim Nováček v 15.40 hodin, věk 36 let.“, je s největší pravděpodobností pan Řanda zmíněný na str. 27, 37 a 43, pak také 112 až 114, který byl odvezen z Pankráce v pátek 6. 2. 1942. Křestní jméno sice není v motácích uvedeno, ale věk odpovídá.*

Ještě fotografie, o které se píše na str. 97 a 114

A jedna kuriozita na závěr: Po povodních v roce 2002 se ozval Ing. Sichovi, řediteli Muzea čs. opevnění v Králíkách, jeho známý z Ústí n. L. Nabídl mu do sbírek starou vojenskou legitimaci, kterou Labe v Ústí vyplavilo. Patřila plk. gšt. Josefu Churavému.